

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech dokazování

Sestavila

PETRA POLIŠENSKÁ

JUDIKATURA

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech dokazování

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech dokazování

Sestavila
Petra Polišenská

Vzor citace: Polišenská, P. Přehled judikatury ve věcech dokazování.
Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 404

Právní stav citované judikatury byl uzavřen k 31. 12. 2009.

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010

ISBN: 978-80-7357-553-3

Všechny naše publikace si můžete objednat na adrese:
Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401, e-mail: obchod@wkcr.cz, www.wkcr.cz

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech dokazování

Úvodem	15	13. Oprávnění konkursního soudu provádět v řízení i jiné než účastníky navržené důkazy	31
A. Dokazování	17	14. Určení pravděpodobného výdělků	32
I. Důkazní povinnost (k § 120 o. s. ř.) ..	17	15. Obsah návrhu a povaha listin připojených k návrhu na zahájení řízení ve věcech obchodního rejstříku	33
1. Důkazní břemeno	17	16. Mentální rezervace jednoho z účastníků smlouvy a neplatnost smlouvy. Neprovedení navrženého důkazu	35
2. Povinnost tvrzení a důkazní břemeno v řízení o určení, že právní úkony dlužníka jsou vůči věřiteli neúčinné	18	17. Neunesení důkazního břemene ...	37
3. Důkazní břemeno ve sporu o náhradu škody při střetu provozů	19	18. Možnost odvolacího soudu rozhodnout o odvolání bez jednání při použití i jiných odvolacích důvodů, než je nesprávné právní posouzení. Význam shodného tvrzení účastníků o právní povaze věci	38
4. Dobrá pověst právnické osoby. Presumpce dobré pověsti právnické osoby a rozložení důkazního břemene ve sporu o její ochranu	20	19. Povinnost účastníka navrhujícího provedení důkazu	40
5. Zásada projednací v občanském soudním řízení. Kritéria pro vypořádání podílového spoluvlastnictví a jejich přezkoumání v dovolacím řízení	22	20. Důkazní břemeno v řízení o náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti	40
6. Rozsah zákonné koncentrace občanského soudního řízení. Zpochybnění věrohodnosti provedených důkazů. Zásada koncentrace občanského soudního řízení a provedení účastníky nenavržených důkazů. Poučení účastníka o povinnosti označit důkazy	24	21. „Přechod“ důkazního břemene na protistranu	41
7. Nevyhovění návrhu na provedení důkazu	26	22. Důkazní břemeno v případě sporu o peněžité plnění	42
8. Smysl institutu důkazního břemene	27	23. Provádění důkazů, které účastníci ve sporném řízení nenavrhli. Leasingové smlouvy v rámci řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů	43
9. Důkazní břemeno ohledně nedostatku zavinění	27	24. Dovolací námitka, že soud neprovedl nenavržený důkaz	45
10. Důkazní břemeno o zhoršení zdravotního stavu natolik, že neumožňuje poškozenému pracovat	29	25. Povinnost tvrzení a důkazní povinnost ve vztahu k absolutní neplatnosti právního úkonu	45
11. Kritika a právo na ochranu osobnosti kandidátů ve volbách do zastupitelských sborů	29	26. Důkazní břemeno v případě odstoupení od kupní smlouvy. Neplatnost kupní smlouvy pro rozpor s dobrými mravy	46
12. Důkazní břemeno ohledně skutečností z doby dávno minulé ..	30		

27. Vymezení a smysl důkazního břemene každé ze stran sporného řízení	47	42. Důkazní břemeno. Určitost právního úkonu	67
28. Důkazní břemeno ohledně tvrzení žalovaného, že splnil pohledávku uplatňovanou žalobcem	48	43. Výklad ustanovení zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání	68
29. Výše náhrady nákladů na výživu pozůstalým	49	44. Nepředvídatelné soudní rozhodnutí	69
30. Důsledky nesplnění povinnosti tvrzení. Poučení soudu o povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní	50	45. Promlčení – jeho podstata a důkazní břemeno. Námitka promlčení vznesená v odvolacím řízení	70
31. Studna jako příslušenství pozemku	51	46. Prokazování držby věci v řízení o jejím vydání	72
32. Vedlejší ujednání o možnosti zrušení kupní smlouvy dohodou	52	47. Důkazní břemeno o tom, zda akcionář pozbyl v důsledku odstoupení od smlouvy vlastnictví akcií legitimujících jej k podání návrhu na zmocnění ke svolání valné hromady	74
33. Zrušení smlouvy nebo části smlouvy týkající se darování zemědělských pozemků a důkazní břemeno	53	48. Uznávací prohlášení dlužníka neobsahující příslib zaplacení dluhu a důkazní břemeno ohledně existence a výše dluhu	74
34. Vztah tísňe a bezprávné výhrůžky. Dokazování skutečností, majících za následek absolutní neplatnost právního úkonu, z úřední povinnosti	54	49. Koncentrace řízení. Zákonná koncentrace řízení. Dokazování	75
35. Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity dle § 195 zák. práce	57	50. Darovací smlouva uzavřená oběma stranami za účelem poškození věřitele a odporovatelnost. Absolutní neplatnost právního úkonu a dokazování	76
36. Výpověď z nájmu bytu pro porušování povinností nájemcem. Výpověď z nájmu bytu, protože nájemce má více bytů. Prokázání důvodu výpovědi z nájmu bytu	58	51. Odvolání shodného tvrzení	78
37. Na kom leží důkazní břemeno. Popírání pravosti soukromé listiny	60	52. Domněnka dobré víry a odstoupení od smlouvy	80
38. Povinnost tvrzení a povinnost důkazní v řízení o náhradu škody	61	53. Povinnost soudů zjistit skutkový stav potřebný pro rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé	81
39. Povinnost tvrzení a důkazní povinnost v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu	62	54. Důkaz provedený justičním čekatелеm	84
40. Důkazní břemeno v případě nároku na vydání bezdůvodného obohacení	64	55. Procesní následek námítky promlčení vznesené až v odvolacím řízení	85
41. Vady řízení při zjišťování skutkového stavu věci jako dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. Přesun břemene tvrzení a důkazního břemene v kontradiktorním procesu na žalovaného	65	56. Převážná smlouva. Nákladní list. Odesílatel zásilky. Břemeno tvrzení. Důkazní břemeno	88
		57. Bezdůvodné obohacení v obchodních závazkových vztazích. Plnění z neplatného právního úkonu. Promlčecí doba. Smlouva o úvěru. Subjekty oprávněné uzavřít smlouvu o úvěru	89

58. Pracovní poměr. Výpověď z pracovního poměru. Kumulace výpovědních důvodů	93
59. Rozsudek. Náležitosti rozsudku. Odůvodnění rozsudku. Hodnocení důkazů	96
60. Dokazování. Svědecká výpověď. Hodnocení důkazu svědeckou výpovědí učiněnou do protokolu v jiném řízení	97
61. Důkazní povinnost. Důkazní břemeno. Poučovací povinnost soudu	99
62. Uznání dluhu. Vyvratitelná právní domněnka. Důkazní břemeno	103
63. Výkon rozhodnutí. Vykonatelnost rozhodnutí. Doložka vykonatelnosti. Veřejná listina. Důkazní břemeno	104
64. Odvolání. Neúplná apelace. Nové skutečnosti a důkazy	104
65. Smlouva o dílo. Odstoupení od smlouvy o dílo	106
66. Dokazování. Záloha na náklady důkazu. Omezení odvolacích důvodů. Důkaz, který nebyl uplatněn před soudem prvního stupně	110
67. Odvolání. Neúplná apelace. Omezení odvolacích důvodů. Důkaz nebo skutečnost, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně. Žaloba na obnovu řízení	113
68. Dokazování. Shodná tvrzení účastníků	115
II. Známé skutečnosti (k § 121 o. s. ř.)	119
69. Rozhodnutí soudu založené na skutečnostech známých soudu z jeho úřední činnosti	119
70. Zásada přímosti, hodnocení důkazů a jeho přezkum v dovolacím řízení	120
71. Prokázání přechodu práva při nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce)	121
72. Konkurs. Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000. Hlavní úpadkové řízení. Vedlejší úpadkové řízení. Provozovna ve smyslu nařízení	

Rady (ES) č. 1346/2000. Výrok usnesení, jímž soud prohlásil konkurs na majetek dlužníka jako vedlejší úpadkové řízení, a přípustnost odvolání proti takovému usnesení. Skutečnost obecně známá. Projednání věci bez nařízení jednání	123

B. Provádění důkazů 131

I. Způsob dokazování (k § 122 o. s. ř.) 131

73. Povaha činnosti soudu spočívající ve čtení judikatury při jednání	131
74. Opakované posuzování platnosti listiny v dalším řízení ve věcech obchodního rejstříku	132
75. Důvody zmatečnosti. Nesprávný postup soudu v průběhu řízení. Dokazování. Hodnocení důkazu. Věrohodnost důkazu. Doručování	134
76. Kontrola plnění pracovních úkolů zaměstnance	136
77. Odpovědnost za škodu při pracovním úrazu. Zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu. Vedlejší účastník řízení na straně zaměstnavatele	137
78. Postup soudu při výkonu rozhodnutí, vyjde-li po nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí najevo, že povinný již není vlastníkem postižené nemovitosti	139
79. Možnost nenařizovat jednání o věci dle ustanovení § 200e odst. 3 věty druhé o. s. ř.	140
80. Řízení před soudem. Dokazování u dožádaného soudu	141
81. Postup soudu při zkoumání otázky procesního nástupnictví při ztrátě způsobilosti být účastníkem řízení	143
82. Účast stran při provádění dokazování	143
83. Dokazování vykonatelnosti exekučního titulu	144
84. Doručení vykonatelného rozhodnutí	145

85. Řešení sporu o existenci společné domácnosti v řízení o dědictví, dokazování před soudním komisařem, okruh účastníků dědického řízení při sporu o dědické právo	147

II. Práva účastníků při dokazování (k § 123 o. s. ř.)

86. Akciová společnost. Akcie. Povinná nabídka převzetí. Řízení o doplacení rozdílu mezi cenou uvedenou v nabídce převzetí a přiměřenou cenou. Další návrh na zahájení řízení. Přistoupení k řízení.	150

C. Důkazní prostředky

I. Druhy důkazů (k § 125 o. s. ř.)

87. Důkaz záznamem telefonického hovoru	153
88. Zvukový záznam jako důkaz v občanském soudním řízení	153
89. Důkaz fotokopii listiny	155
90. Použití zachycených projevů osobní povahy v důkazním řízení	156
91. Použitelnost úředního záznamu podle § 158 odst. 5 tr. ř. jako důkazního prostředku v občanském soudním řízení	158
92. Sazebník zařazení zboží dle celního zákona. Hodnocení znaleckých posudků v řízení před soudem	159
93. Dokazování v případě ztracené smlouvy o převodu nemovitostí. Okruh osob vázaných rozhodnutím vydaným v dědickém řízení	163
94. Důsledky popření pravosti soukromé listiny. Přezkoumávání hodnocení důkazů v dovolacím řízení	164
95. Dokazování soukromou listinou. Právní důsledky popření pravdivosti kvitance	165
96. Využití protokolu o výpovědi svědka v jiném řízení k dokazování	167
97. Provádění dokazování	167
98. Nepřípustné důkazy	168

99. Porušení práva na ochranu osobnosti fyzické osoby neoprávněným pořízením záznamu jejího projevu osobní povahy	170

100. Poměr mezi znaleckým posudkem a neodkladným opatřením soupisem na místě	172

II. Svědci (k § 126 o. s. ř.)

101. Dokazování. Svědecká výpověď. Hodnocení důkazu svědeckou výpovědí	174
102. Výpověď advokáta jako svědka	175
103. Závazný právní názor. Vázanost soudu nálezem Ústavního soudu	178
104. Svědectví o správné aplikaci nebo významu právního předpisu. Správní akt jako předpoklad konfiskace podle dekretu č. 12/1945 Sb. Konfiskace a Lex Schwarzenberg	180
105. Výslech statutárního orgánu právnické osoby v občanském soudním řízení	183
106. Uzavření smlouvy o nájmu bytu. Výslech statutárního zástupce obce	184
107. Petit reivindikační žaloby týkající se nemovitosti. Změna žaloby při stejném požadovaném plnění. Rozporná tvrzení v žalobním návrhu a ve vyličení skutkových okolností. Důsledky vadné změny žaloby	185
108. Právo na vydání věci	187
109. Odepření výpovědi podle § 126 odst. 1 o. s. ř.	189

III. Znalci a odborná vyjádření (k § 127 o. s. ř.)

110. Ustanovení znalce za účelem vytyčení hranice pozemku v řízení o vyklizení části pozemku	191
111. Postup soudu při neúplně (nedostatečně) zpracovaném znaleckém posudku. Oceňování nemovitostí náležejících do vypořádávaného společného jmění manželů	192

112. Provádění důkazu posudkem znalce. Hodnocení znaleckého posudku	193	120. Obecná cena akcií, které nejsou obchodovány na veřejném trhu . .	206
113. Rozsah náhrady škody vzniklé poškozením použité a částečně opotřebované věci. Použití znaleckého posudku vypracovaného v jiném řízení . . .	194	121. Uložení povinnosti poskytnout součinnost znalci (§ 127 odst. 3 o. s. ř.)	207
114. Rozsah dokazování v řízení o přivolení k výpovědi z nájmu k bytu podle § 711 odst. 1 písm. d) obč. zák.	196	122. Postup soudu v případě rozporu mezi znaleckým posudkem a listinným důkazem—posudkem jiného znalce vypracovaným mimo řízení	209
115. Vztah žaloby na uložení povinnosti provést vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící škody k vlastnické žalobě. Podmínky vzniku nároku na uložení povinnosti provést vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící škody. Posuzování skutečností, ke kterým je třeba odborné znalosti, soudem	197	123. Výslech znalce v době, kdy již nevykonává znaleckou činnost . . .	210
116. Ustanovení znalce (zeměměřiče) za účelem vyhotovení geometrického plánu v řízení o určení vlastnického práva k části pozemkové parcely z titulu vydržení	199	124. Náhrada hotových výdajů znalce vynaložených při zpracování znaleckého posudku v řízení o určení (popření) otcovství	210
117. Nevypořádání se s dalším znaleckým posudkem jako dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. ve znění před novelou č. 30/2000 Sb. Přiměřená náhrada podle § 142 odst. 1 obč. zák. Založení práva na bytovou náhradu za použití ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák.	200	125. Odborné vyjádření	212
118. Nepřípustnost dovolání proti rozsudku, jímž byl změněn rozsudek o omezení nebo zákazu styku s nezletilým dítětem. Postup soudu při nedostatku součinnosti účastníka se znalcem	203	IV. Sdělení významných skutečností (k § 128 o. s. ř.)	214
119. Hodnocení znaleckého posudku zpracovaného znalcem, který nebyl soudem dle § 127 odst. 1 o. s. ř. ustanoven. Povinnost soudu provést další důkazy při procesní pasivitě účastníka řízení	204	V. Listiny (k § 129 o. s. ř.)	216
		127. Odlišná právní kvalifikace listinného důkazu odvolacím soudem	216
		128. Vadné provedení důkazu spisem souhrnným způsobem	216
		129. Hodnocení důkazu listinou	217
		130. Doručování. Náhradní doručení písemnosti. Povaha doručky v době od 1. 7. do 31. 12. 2000 . . .	218
		131. Dokazování. Svědecká výpověď. Hodnocení důkazu svědeckou výpovědí	221
		132. Odročení jednání a posudek znalce	223
		VI. Výslech účastníků (k § 131 o. s. ř.)	224
		133. Povaha výslechu statutárního orgánu právnické osoby v řízení, jehož je tato právnická osoba účastníkem. Okolnosti týkající se této právnické osoby	224
		134. Posuzování intenzity porušení pracovní kázně. Odnětí možnosti jednat před soudem neprovedením výslechu účastníka	227

135. Hodnocení tvrzení účastníka učiněného v rámci plnění povinnosti tvrzení a jeho svědecké výpovědi odvolacím soudem. Podmínky vzniku závazku	229
D. Hodnocení důkazů	231
I. Volné hodnocení důkazů (k § 132 o. s. ř.)	231
136. Přezkoumávání hodnocení důkazů v dovolacím řízení	231
137. Odlišné hodnocení výpovědi, jež byly v odvolacím řízení zopakovány prostřednictvím dožádaného soudu, odvolacím soudem jako procesní vada	232
138. Dohoda o změně splatnosti dluhu jako důkazu o tom, že právo na plnění vzniklo a trvá . . .	233
139. Námitka promlčení jako možná forma zneužití práva	233
140. Změna v obsazení soudu a dokazování. Ztracená smlouva o převodu nemovitosti	234
141. Rozsah dokazování v detenčním řízení	235
142. Vyvrácení právní domněnky o existenci uznaného závazku. Důkaz fotokopii listiny	236
143. Volné hodnocení výpovědi svědka náležejícího k určité sociální skupině. Setrvání zástupce účastníka v soudní síni a vyloučení soudce	238
144. Ověřování pravosti podpisu zemřelé osoby	239
145. Hodnocení výpovědi svědka a jeho chování před soudem	239
146. Nepřezkoumatelnost soudního rozhodnutí, jestliže se soud v odůvodnění svého rozhodnutí nezabýval námitkami účastníka, který neměl ve věci úspěch	240
147. Důsledky žádosti advokáta o odročení jednání pro kolizi s jiným jednáním. Držba pozemku sousedícího s nabytým pozemkem. Vydržení části parcely. Hodnocení důkazů v dovolacím řízení	241
148. Odůvodnění soudního rozhodnutí dle § 157 odst. 2 a 3 o. s. ř.	244
149. Hodnocení důkazů při zjišťování, zda zaměstnanec konal osobně práci podle pracovní smlouvy . . .	245
150. Hodnocení důkazů a skutkové zjištění nemající v podstatné části oporu v provedeném dokazování	246
151. Prokazování skutečnosti jen nepřímými důkazy a jejich zhodnocení	247
152. Zásada volného hodnocení důkazů	248
153. Přezkoumatelnost rozsudku se zaměřením na řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů (BSM). Případy vad, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Úprava vypořádání BSM zaniklého před 1. 1. 1992. Vypořádání věci a vkladů na vkladních knížkách, s nimiž bylo naloženo v rozporu s § 145 odst. 1 obč. zák. ve znění před novelou provedenou zák. č. 91/1998 Sb. Stanovení hodnoty cizí měny, ceny nemovitosti, možnosti nestejných podílů a příkázání věci při vypořádání BSM. Výrok o vydání věci v řízení o vypořádání BSM . .	250
154. Hodnocení důkazu svědeckou výpovědi	255
155. Odpovědnost za škodu při pracovním úrazu. Příčinná souvislost. Plnění pracovních úkolů	257
156. Pracovní poměr. Okamžité zrušení pracovního poměru. Výklad pojmu „výkon výdělečné činnosti“ podle § 75 zák. práce. Zvlášť hrubé porušení pracovní kázně	259
157. Odvolání. Neúplná apelace. Omezení odvolacích důvodů. Zpochybnění věrohodnosti důkazních prostředků	262
158. Pracovní poměr na dobu určitou. Kolektivní smlouva	264

159. Odpovědnost za škodu. Ztížení společenského uplatnění. Vědomost poškozeného o škodu	265	174. Povaha protokolu o jednání	288
160. Rozsudek pro zmeškání. Samostatný společník	266	175. Poštovní doručení jako veřejná listina	289
161. Dědické právo. Vydědění. Důvody vydědění	268	176. Rozhodná doba uložení písemnosti soudu určené účastníkovi na poště. Charakter doručení o doručení písemnosti soudu. Charakter doručení o doručení písemnosti soudu jako veřejné listiny	290
II. Domněnky (k § 133 o. s. ř.)	269	177. Náležitosti doručení jako veřejné listiny	292
162. Důkazní břemeno. Uznání dluhu. Vyvrátitelná domněnka	269	V. Vázanost rozhodnutím jiného orgánu (k § 135 o. s. ř.)	294
163. Účinky zápisu práva v katastru nemovitostí	270	178. Neplatnost právního úkonu (smlouvy), kterým byl jedním z jeho účastníků spáchán trestný čin	294
164. Vyvrácení domněnky existence uznaného dluhu	271	179. Význam skutkových zjištění orgánů činných v trestním řízení pro posouzení platnosti právního úkonu	295
165. Důkazní břemeno v případě uznání závazku	272	180. Přezkoumávání platnosti smlouvy, na jejímž základě bylo do katastru nemovitostí vloženo vlastnické právo	296
166. Plnění před uzavřením smlouvy a záloha. Důkazní břemeno v řízení o vrácení půjčky	274	181. Příčinná souvislost mezi neposkytnutím pomoci a újmou na zdraví	297
167. Přesun důkazního břemene v případě uznání závazku	275	182. Vázanost soudu rozhodnutím o přestupku při zkoumání odpovědnosti dalšího subjektu ...	298
III. Dokazování tvrzené diskriminace (k § 133a o. s. ř.)	277	183. Rozsah působnosti zákona č. 229/1991 Sb. a rozhodnutí správního orgánu 299	
168. Prokázání diskriminace a důkaz opaku podle § 133a odst. 2 o. s. ř.	277	184. Řešení otázky překročení pravomoci celního orgánu, jestliže pod pojem zboží zahrnul dopravní prostředek	300
169. Pracovní doba. Kratší pracovní doba. Úprava pracovní doby soudce. Péče o dítě mladší než 15 let. Vážné provozní důvody ..	279	185. Zásah do osobnostních práv způsobený rozhodnutím samosprávné nepolitické stavovské organizace	301
IV. Veřejné listiny (k § 134 o. s. ř.)	284	186. Možnost přezkoumat lékařský posudek o zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci v řízení o neplatnost rozvázání pracovního poměru. Obsahové náležitosti lékařského posudku o zdravotní způsobilosti zaměstnance	
170. Označení účastníka smlouvy. Obchodní firma. Vady projevu vůle	284		
171. Důkazní břemeno. Pravost podpisu. Ověření podpisu orgánem obce. Veřejná listina. Smlouva o převodu obchodního podílu	286		
172. Veřejná listina ve správním řízení. Posuzování odborné způsobilosti v živnostenském podnikání	286		
173. Povaha zápisu právních vztahů v evidenci nemovitostí. Kdy došlo k převzetí věci státem bez právního důvodu	287		

k práci z hlediska existence výpovědního důvodu podle § 46 odst. 1 písm. d) zák. práce . . .	302
187. Možnost domáhat se ochrany vlastnického práva podle obecných předpisů, došlo-li k vyvlastnění ve prospěch jiného subjektu než státu. Nulita správního aktu, který zakládá právo někomu, kdo nemá subjektivitu	304
188. Rozsah náhrady nákladů pohřbu. Vázanost trestním rozsudkem v otázce spoluzavinění poškozeného při rozhodování o náhradě škody	306
189. Posuzování zdravotního stavu při sporu o platnost výpovědi podané podle § 46 odst. 1 písm. d) zák. práce	308
190. Povaha otázky, zda určité ložisko nerostů je ložiskem vyhrazeným. Řešení otázky, zda určité ložisko nerostů je ložiskem vyhrazeným, jako otázky předběžné. Přistoupení do řízení v případě vzájemného návrhu. Jeskyně jako předmět vlastnictví	309
191. Vliv správního rozhodnutí, které zakládá vlastnické právo, na práva osoby, která nebyla účastníkem správního řízení	311
192. Přezkoumávání platnosti dohody o vydání věci schválené ve správním řízení	312
193. Vada správního aktu spočívající v nepříslušnosti správního orgánu	313
194. Použitelnost § 2 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, při zkoumání účinnosti správních aktů vydaných v době od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989	314
195. Vázanost soudu rozhodnutím správního orgánu, jímž byly podle zákona o hospodaření s byty přiděleny místnosti, které nemají charakter bytu 315	
196. Vázanost soudu rozhodnutím správce daně o uplatnění zástavního práva v nalézacím řízení	316
197. Trestná činnost soudce (přisedícího) jako důvod žaloby pro zmatečnost	316
198. Vázanost soudu správním rozhodnutím, které nebylo doručeno všem účastníkům řízení	318
199. Vázanost občanskoprávního soudu odsuzujícím pravomocným trestním rozhodnutím	318
200. Vázanost výměry o rozsahu znárodnění. Okamžik nabytí znárodněné věci státem	319
201. Vázanost soudu rozhodnutím pozemkového úřadu. Neplatnost kupní smlouvy pro rozpor s § 5 odst. 3 zákona o půdě	321
202. Zřízení práva osobního užívání pozemku v rozporu s tehdy platnými předpisy. Závaznost vyjádření místního národního výboru k charakteru domu. Obytná budova a rodinný domek	323
203. Vázanost soudu správním rozhodnutím o uložení poplatkové povinnosti při poskytování teleinformační služby	324
204. Řešení otázky, zda jde o obytnou místnost	326
205. Vznik škody způsobené advokátem časným neuplatněním nároku klienta	327
206. Zkoumání správních aktů obecnými soudy. Nicotný správní akt. Účinky rozhodnutí krajského národního výboru o průmyslovém využití ložiska nerostů	328
207. Závaznost správního rozhodnutí nedoručeného všem účastníkům řízení 330	
208. Mezitímní rozsudek a předběžná otázka. Obnova řízení proti mezitímnímu rozsudku	331
209. Závaznost rozsudku o určení neplatnosti kupní smlouvy	332

210. Závaznost správního rozhodnutí, které nebylo doručeno všem osobám, jež byly účastníky správního řízení ze zákona	333	225. Vázanost soudu v řízení o náhradě škody nezahájením trestního stíhání příslušným orgánem	351
211. Závaznost hodnocení předběžné otázky pro jiná řízení. Pravomoc soudu nařídít katastrálnímu úřadu vyznačení vlastnictví v katastru nemovitostí	333	226. Platnost vadného správního aktu	352
212. Vázanost soudu rozhodnutím katastrálního úřadu	334	227. Konkurs. Vyloučení věci z konkursní podstaty. Konkursní podstata. Majetek, jehož se nemůže týkat výkon rozhodnutí. Restituční nároky v konkursu. Právo na bezplatný převod bytové jednotky. Předkupní právo	353
213. Identifikace nemovitostí v žalobním návrhu a ve výroku rozsudku. Povaha prohlášení okresního národního výboru o opuštění majetku a k posuzování projevu vůle věc opustit	335	228. Zástavní právo. Vznik zástavního práva. Daňová pohledávka. Rozhodnutí správce daně. Majetek státu, k němuž má státní příspěvková organizace právo hospodaření	359
214. Věcná správnost správního aktu	337	229. Důvody zmatečnosti. Zmatečnost podle § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Obsazení soudu. Rozvrh práce. Změny rozvrhu práce	361
215. Vázanost soudu zprošťujícím rozsudkem vydaným v trestním řízení. Výslech osoby, která je statutárním orgánem účastníka řízení	339	230. Vázanost rozhodnutím rejstříkového soudu. Zápis prodeje podniku do obchodního rejstříku	363
216. Předběžné posouzení platnosti smluv	341	231. Náklady řízení. Paušální sazba výše odměny za zastupování účastníka advokátem. Spojení více věcí ke společnému řízení. Snížení sazby odměny při odmítnutí dovolání v jedné ze spojených věcí	365
217. Závaznost rozsudku	342		
218. Přezkoumání transformačního projektu soudem	343		
219. Platnost smlouvy o nájmu nebytových prostor z hlediska jejich účelového určení	344		
220. Příslušnost správního orgánu k provedení opravy správního rozhodnutí pro jeho zřejmé nesprávnosti a důsledky opravy nepřislušným orgánem	345		
221. Vázanost obecného soudu správním rozhodnutím a jeho opravou	347		
222. Vázanost soudu trestním rozhodnutím ve vztahu k další osobě	347		
223. Vázanost adhezním výrokem v řízení o tzv. postižním právu pojišťovny	349		
224. Vázanost soudu rozhodnutím o tom, že žalovaný je aťž ze směnky	351		
		VI. Určování výše nároků (k § 136 o. s. ř.)	367
		232. Určování výše nároku, kterou nelze zjistit vůbec nebo jen s nepoměrnými obtížemi	367
		233. Zjišťování výše škody způsobené exhalacemi na lesních porostech	368
		234. Rozsah vrácení bezdůvodného obohacení při užívání souboru zemědělského majetku na základě neplatné nájemní smlouvy. Nepřezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů	369

235. Bezdůvodné obohacení plněním zástavce za dlužníka. Vyloučení odpovědnosti za bezdůvodné obohacení při plnění za jiného . . .	371

Výběr z ustanovení právních předpisů . . .	375

Přehled uveřejněných judikátů podle právních předpisů	379

Věcný rejstřík	390

PŘEHLED JUDIKATURY ve věcech dokazování

**Sestavila
Petra Polišenská**

Úvodem

Přehled judikatury ve věcech dokazování představuje rozhodnutí vztahující se k § 120 až 136 občanského soudního řádu. Jde rozsahem o malý počet ustanovení, jejichž význam je však z hlediska výsledku občanského soudního řízení zásadní.

Soubor je sestaven převážně z rozhodnutí Nejvyššího soudu, přičemž každé rozhodnutí je zpracováno formou standardního judikátu, včetně právní věty a podstatné části odůvodnění, a měl by poskytnout ucelenou představu o rozhodovací praxi soudů v oblasti dokazování. Při vydávání ediční řady Přehledů judikatury jsme si vědomi značného vlivu judikatury na rozhodování soudů i na právní praxi vůbec.

Tematicky je Přehled rozdělen do čtyř kapitol. Jednotlivé kapitoly odpovídají členění podle zákona, tzn. dokazování, provádění důkazů, důkazní prostředky a hodnocení důkazů. Kapitoly jsou dále členěny podle jednotlivých ustanovení, jejichž názvy charakterizují problematiku v nich upravenou, např. důkazní povinnost, známé skutečnosti, způsob dokazování, práva účastníků při dokazování, druhy důkazů, svědci atd. Toto uspořádání je pro rychlé vyhledávání judikátů k danému užšímu tématu velmi praktické.

Přehled je, jako již tradičně u publikací této řady, doplněn věcným a paragrafovým rejstříkem. Připojen je rovněž výňatek dotčených ustanovení o. s. ř.

Soustředěním vybraných judikátů o dokazování v občanském soudním řízení do jedné publikace vznikla praktická příručka pro všechny, kteří se zabývají občanským procesem.

Redakce

Zkratky

Periodika a další prameny:

R, Rc, Rt	Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu
PrRo	Právní rozhledy (vydává C. H. Beck)
SoRo	Soudní rozhledy (vydává C. H. Beck)
SoJ	Soudní judikatura z oblasti občanského, obchodního a pracovního práva
Soubor	Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu (vydává C. H. Beck)
Sb. n. u. ÚS	Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky (vydává C. H. Beck)
Sb. NSS	Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu
AdN	Ad Notam – časopis vydávaný Notářskou komorou
Výběr	Výběr judikatury/katastrální
www.nsoud.cz	internetové stránky Nejvyššího soudu

Právní předpisy:

Listina	Listina základních práv a svobod, vyhlášená pod č. 2/1993 Sb.
notářský řád	zák. č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
obč. zák.	zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
o. s. ř.	zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
spr. ř.	zák. č. 500/2004 Sb., správní řád
tr. zák.	zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon
tr. řád	zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
ZKV	zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
insolvenční zákon	zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
exekuční řád	zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

A. DOKAZOVÁNÍ

I. Důkazní povinnost

1. Důkazní břemeno

§ 120 odst. 1 o. s. ř.

Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení, a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci, nebyla nebo nemohla být prokázána, a kdy tedy výsledky zhodnocení důkazů neumožňují soudu přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení této skutečnosti, ani o tom, že by tato skutečnost byla nepravdivá. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2675/2006
SoRo č. 1/2008, s. 11

Z odůvodnění:

Podle § 120 odst. 1 věty první o. s. ř. účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhaných důkazů provede. Podle § 120 odst. 3 věty druhé o. s. ř. neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny.

Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení, a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci, nebyla pro nečinnost účastníka (v důsledku nesplnění povinnosti uložené účastníku § 120 odst. 1 větou první o. s. ř.) nebo vůbec (objektivně vzato) nemohla být prokázána, a kdy tedy výsledky zhodnocení důkazů neumožňují soudu přijmout závěr ani o pravdivosti této skutečnosti, ani o tom, že by tato skutečnost byla nepravdivá (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 762/2001, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 86/2002). Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 257/97, uveřejněný v časopise Právní rozhledy, 1998, č. 7).

Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozhodnutí, odvolací soud při rozhodování o uplatněném nároku žalobkyně na zaplacení částky 634 016 Kč postupoval plně v souladu s tím, co bylo uvedeno. Jestliže tedy odvolací soud vycházel z právního názoru, že bylo povinností žalobkyně prokázat, že došlo k pojistné události ve smyslu pojistné smlouvy ze dne 22. 11. 2001, č. 030001246, tj. ke zničení zboží živelní katastrofou (povodní) při jeho přepravě,

nelze odvolacímu soudu vytýkat nesprávný právní názor při hodnocení věci z hlediska důkazního břemene. Nesplnila-li žalobkyně tuto povinnost, stíhá ji nepříznivý následek v podobě neúspěchu ve sporu. Rozhodnutí odvolacího soudu proto nemá po právní stránce zásadní význam ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř., a dovolání proti němu podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není tudíž přípustné.

2. Povinnost tvrzení a důkazní břemeno v řízení o určení, že právní úkony dlužníka jsou vůči věřiteli neúčinné

**§ 42a obč. zák.
§ 101 odst. 1, § 120 odst. 1 o. s. ř.**

V řízení o určení, že právní úkony dlužníka jsou vůči věřiteli neúčinné, nese věřitel břemeno tvrzení a důkazní břemeno ohledně toho, že k uspokojení věřitelovy vymahatelné pohledávky prokazatelně nelze použít jiný majetek dlužníka. Věřitel nese břemeno tvrzení a důkazní břemeno i ohledně úmyslu dlužníka zkrátit věřitele a ohledně toho, že tento úmysl musel být druhé straně znám; jestliže druhou stranou jsou osoby dlužníkovi blízké, je naopak na těchto osobách, aby prokázaly, že úmysl dlužníka zkrátit věřitele nemohly i při náležité pečlivosti poznat.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 955/2005
PrRo č. 21/2005, s. 803

Z odůvodnění:

Podle § 42a odst. 1 obč. zák. se věřitel může domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou

vůči němu právně neúčinné; toto právo má věřitel i tehdy, je-li nárok vůči dlužníkovi z jeho odporovatelného úkonu již vymahatelný anebo byl-li již uspokojen. Podle § 42a odst. 2 obč. zák. odporovat je možné právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám, a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými (§ 116 a 117 obč. zák.), nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, když druhá strana tehdy dlužníkův úmysl zkrátit věřitele i při náležité pečlivosti nemohla poznat. Podle § 42a odst. 3 obč. zák. právo odporovat právním úkonům lze uplatnit vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn, nebo které vznikl z odporovatelného úkonu dlužníka prospěch. Podle § 42a odst. 4 obč. zák. právní úkon, kterému věřitel s úspěchem odporoval, je vůči němu neúčinný potud, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky z toho, co odporovatelným úkonem ušlo z dlužníkovy majetku; není-li to dobře možné, má právo na náhradu vůči tomu, kdo měl z tohoto úkonu prospěch.

Smyslem žaloby podle § 42a obč. zák. (odpůrčí žaloby) je – uvažováno z pohledu žalujícího věřitele – dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon, jenž zkracuje uspokojení jeho vymahatelné pohledávky. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrčí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným (právně neúčinným) právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužní-

ku, ale vůči osobě, s níž nebo v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. V případě, že uspokojení věřitele z tohoto majetku není dobře možné, musí se věřitel – místo určení neúčinnosti právního úkonu – domáhat, aby mu ten, komu z odporovatelného právního úkonu dlužníka vznikl prospěch, vydal takto získané plnění. Odpůrčí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (exekucním řízení), a to postižením věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovy majetku, popř. vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1703/96, uveřejněný pod č. 26 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2000).

K odpůrčí žalobě je aktivně věcně legitimován (§ 42a odst. 1 obč. zák.) věřitel, jehož pohledávka za dlužníkem je vymahatelná (srov. též rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 11. 1996, sp. zn. 15 Co 714/95, uveřejněný pod č. 12 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998), jestliže dlužníkovy právní úkony zkracují její uspokojení. Věřitelem je ten, kdo má za dlužníkem pohledávku (ať splatnou či nesplatnou, popř. budoucí). Vymahatelnou se rozumí taková pohledávka, jejíž splnění lze vynutit cestou výkonu rozhodnutí, tj. pohledávka, která byla věřiteli přiznána vykonatelným rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídít výkon rozhodnutí. Dlužníkovy právní úkony zkracují pohledávku věřitele zejména tehdy, jestliže vedou ke zmenšení majetku dlužníka a jestliže v jejich důsledku nastalé zmenšení majetku má současně za následek, že věřitel nemůže dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku dlužníka, ačkoliv –

nebýt těchto úkonů – by se z majetku dlužníka uspokojil. Břemeno tvrzení a důkazní břemeno o tom, že pohledávka je vymahatelná a že dlužníkovy právní úkony objektivně zkracují její uspokojení, nese věřitel (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2662/99).

Podmínky, za nichž věřitel může právním úkonům dlužníka odporovat, uvádí § 42a odst. 2 obč. zák. Odporovatelným je takový právní úkon dlužníka, který učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám; břemeno tvrzení a důkazní břemeno v tomto směru nese věřitel. Prokázání úmyslu dlužníka *cum animo fraudandi* není podmínkou odporovatelnosti tehdy, jestliže „druhou stranou“ jsou osoby dlužníkovi blízké (tj. osoby uvedené v § 116 obč. zák.); úmysl dlužníka zkrátit jeho věřitele v takovémto případě zákon předpokládá a je na osobách dlužníkovi blízkých, aby prokázaly opak (tj. že úmysl dlužníka zkrátit věřitele nemohly i při náležitě pečlivosti poznat).

3. Důkazní břemeno ve sporu o náhradu škody při střetu provozů

**§ 431 obč. zák.
§ 120 odst. 3 o. s. ř.**

Ve sporu o náhradu škody při střetu provozů je soud povinen provést i jiné než účastníky navržené důkazy nejen k otázce porušení právní povinnosti, ale i ke zjištění všech okolností střetu a následně k určení míry účasti obou provozovatelů.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1948/2005
C 5069 – Soubor

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 431 obč. zák. střetnou-li se provozu dvou nebo více provozovatelů a jde-li o vypořádání mezi těmito provozovateli, odpovídají podle účasti na způsobení vzniklé škody.

Jestliže došlo ke střetu provozů dopravních prostředků, z něhož jejich provozovatelům, popř. některému z nich, vznikla škoda, je třeba jejich vztah při vypořádání škody posuzovat podle § 431 obč. zák., který upravuje vypořádání škody vzniklé samotným provozovatelům následkem střetu mezi nimi. Jde o objektivní odpovědnost, neboť ustanovení § 431 obč. zák. navazuje na právní úpravu podle ustanovení § 427 a 428 obč. zák., při níž je rozhodná účast, kterou měli provozovatelé na způsobení vzniklé škody. Vypořádání závislé na této účasti předpokládá zhodnocení všech skutkových okolností konkrétního střetu provozů, zejména pak těch okolností, které byly hlavními příčinami vzniklé škody. Objektivní míru účasti na vzniklé škodě vyjadřuje i případné zaviněné jednání nebo opomenutí některého provozovatele (některých provozovatelů), pokud jím byla založena příčinná souvislost vedoucí ke vzniku škody.

4. Dobrá pověst právnické osoby. Presumpce dobré pověsti právnické osoby a rozložení důkazního břemene ve sporu o její ochranu

§ 19b odst. 3, § 420 obč. zák.
§ 120 odst. 1 o. s. ř.

I. Dobrá pověst právnické osoby vzniká okamžikem vzniku právnické osoby a má povahu osobního práva. Dobrou pověst právnické osoby je ne-

zbytné v konkrétním případě hodnotit podle jejího chování v obchodních vztazích. Pokud tento subjekt neplní své závazky řádně a včas, popř. pouze výjimečně dostojí svým povinnostem včas, nelze dospět k závěru, že jde o právnickou osobu-podnikatele, která by požívala dobré pověsti.

II. Dokud není prokázán opak, předpokládá se, že právnická osoba má dobrou pověst. Není proto věcí žalobce, domáhajícího se ochrany dobré pověsti právnické osoby, aby prokazoval, že (difamující) tvrzení žalovaného jsou nepravdivá.

III. Zákon chrání dobrou pověst právnické osoby před neoprávněným zásahem. Jde především o ochranu před šířením různých nepravdivých informací o konkrétní právnické osobě. Tato ochrana může být realizována zejména tak, že zásahem dotčená právnická osoba se může u soudu domáhat, aby od neoprávněných zásahů bylo upuštěno a aby byl odstraněn závažný stav. Rovněž je možné požadovat přiměřené zadostiučinění, které může být představováno i peněžitým plněním. Pokud v případě neoprávněného zásahu do dobré pověsti právnické osoby vznikne škoda, lze se domáhat její náhrady. Prostředek ochrany je třeba zvolit v závislosti na povaze každého případu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1385/2006
PrRo č. 12/2008, s. 456

Z odůvodnění:

Soudy obou stupňů podanou žalobu posuzovaly podle § 19b obč. zák., podle něhož právnické osoby mají svůj název, který musí být určen při jejich zřízení (odst. 1). Při neoprávněném použití názvu právnické osoby je možné se domáhat u soudu, aby se neoprávněný uživatel

zdržel jeho užívání a odstranil závadný stav; je možné se též domáhat přiměřeného zadostiučinění, které může být požadováno i v penězích (odst. 2). Odstavec 2 platí přiměřeně i pro neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby (odst. 3).

Odvolací soud vycházel především z úvah, podle nichž, pokud žalobci b) a c) tvrdí, že jim jednáním žalovaných vznikla škoda, pak se tato tvrzení nepodařilo prokázat, což neznamená nedostatek věcné aktivní legitimace žalobců ve sporu, ale pouze neunesení důkazního břemene z jejich strany. V řízení bylo podle odvolacího soudu jednoznačně prokázáno, že žalovaní pouze využili svobody slova, garantované jim čl. 17 Listiny, a informovali o výhradách, které (ve vztahu k žalobcům) mají. Tyto úvahy odvolacího soudu se však dovolacímu soudu jeví jako nepřipadné (resp. jako výrazně nejasné) a nejsou v souladu s uvedenou právní úpravou. Dobrá pověst právnické osoby, podobně jako její název, patří k několika osobním právům, která jsou právnickým osobám zákonem přiznávána.

V souladu s obecně uznávanou presumpcí poctivosti jednání subjektů práva se rovněž předpokládá, že právnická osoba má dobrou pověst do té doby, dokud není úspěšně proveden důkaz opaku. To znamená, že podle tohoto východiska se hodnotí i neoprávněnost zásahu do dobré pověsti právnické osoby. Dobrá pověst právnické osoby vzniká okamžikem vzniku právnické osoby a trvá po celou dobu její existence. Dobrá pověst právnické osoby má – podobně jako její název – povahu osobního práva, které je nezczizitelné (viz např. Fiala, J.; Hurdík, J.; Korecká, V. Občanský zákoník – komentář. Část I., Hlava II., Odíl druhý. Praha : C. H. Beck, 1999). Současně je však třeba přihlížet k tomu, že dobrou pověst právnické osoby je nezbytné v konkrétním případě hodnotit podle je-

jiho chování v obchodních vztazích. Pokud tento subjekt neplní své závazky řádně a včas, popř. pouze výjimečně dostojí svým povinnostem včas, nelze dospět k závěru, že jde o právnickou osobu-podnikatele, která by požívala dobré pověsti. Z uvedeného je patrné, že dobrá pověst konkrétní právnické osoby je především vytvářena na základě zkušeností, které s tímto subjektem mají její obchodní partneři, zákazníci či jiné subjekty, které s ní přicházejí do kontaktu.

Ustanovení § 19b odst. 3 obč. zák. chrání dobrou pověst právnické osoby před neoprávněným zásahem. Jde především o ochranu před šířením různých nepravdivých informací o konkrétní právnické osobě. Tato ochrana může být realizována zejména tak, že zásahem dotčená právnická osoba se může u soudu domáhat, aby od neoprávněných zásahů bylo upuštěno a byl odstraněn závadný stav. Rovněž je možné požadovat přiměřené zadostiučinění, které může být představováno i peněžitým plněním. Pokud v případě neoprávněného zásahu do dobré pověsti právnické osoby vznikne škoda, lze se její náhrady domáhat podle § 420 obč. zák. Prostředek ochrany je třeba zvolit v závislosti na povaze každého případu.

Napadený rozsudek odvolacího soudu při posouzení uplatněného nároku podle § 19b odst. 3 obč. zák. zcela zřetelně nerozlišuje mezi ochranou, kterou toto ustanovení zajišťuje dobré pověsti právnických osob, a mezi institutem náhrady škody, pokud takovým zásahem právnické osobě (těž) vznikne. Je proto zřejmé, že již z tohoto důvodu odvolací soud nemohl uplatněný nárok žalobců náležitě posoudit. Tato okolnost je o to významnější, že vadná je již ve své podstatě i jeho úvaha týkající se údajného neunesení důkazního břemene žalobci v tomto sporu. Je obecně uznávanou zásadou, že u difamujících skutkových

tvrzení je důvodem vylučujícím neoprávněnost zásahu zpravidla skutečnost, že taková tvrzení jsou pravdivá (resp. že příslušná informace odpovídá pravdě). Pravdivost těchto tvrzení ovšem musí prokázat jeho původce (důkaz pravdy). Není proto věci žalobce domáhajícího se ochrany dobré pověsti právnické osoby, aby prokazoval, resp. prokázal, že tato tvrzení jsou nepravdivá (analogicky např. srov. Knap, K.; Švestka, J. a kol. Ochrana osobnosti podle občanského práva. Praha : Linde, 2004, s. 318). Jako nepřesný a nevyvážený se dále jeví názor odvolacího soudu, že vyhověním žalobě by byla omezena svoboda slova žalovaných, resp. svoboda projevu a právo na informace, která zaručuje čl. 17 Listiny. Soud v tomto případě zcela přehlíží již samostatný fakt, že toto právo je třeba vždy posuzovat v souvislosti s právy ostatních subjektů, v daném případě s právem na ochranu dobrého jména právnické osoby. Je pak obecně uznávanou zásadou, že svoboda slova není institutem bezbřehým. Za výkon tohoto práva obecně nelze považovat tvrzení nepravdivých, resp. pravdě neodpovídajících skutečností.

5. Zásada projednací v občanském soudním řízení. Kritéria pro vypořádání podílového spoluvlastnictví a jejich přezkoumání v dovolacím řízení

**§ 101 odst. 1, § 120 odst. 1 o. s. ř.
§ 142 odst. 1 obč. zák.**

I. V občanském soudním řízení se uplatňuje zásada projednací, podle které jsou účastníci řízení povinni tvrdit všechny pro rozhodnutí významné skutečnosti (povinnost tvrzení); jsou též povinni plnit důkazní povinnost, tedy označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Důsledkem nesplnění těchto povin-

ností je vynesení nepříznivého rozsudku pro účastníka, který je nesplnil; soud sám není povinen po významných skutečnostech pátrat.

II. Při rozhodování o vypořádání podílového spoluvlastnictví je třeba vždy vzít v úvahu hlediska uvedená v § 142 odst. 1 obč. zák., nejde však o hlediska rozhodující; to, komu bude věc přikázána, záleží vždy na úvaze soudu. Soud se v rozhodnutí o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví vždy musí zabývat výši podílů spoluvlastníků a účelným využitím věci, jeho rozhodnutí však může vyjít z jiných skutečností. Dovolací soud by pak úvahy soudů rozhodujících v nalézacím řízení mohl zpochybnit jen v případě, že by byly zjevně nepřiměřené.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1900/2005
PrRo č. 4/2007, s. 152

Z odůvodnění:

Nedojde-li k dohodě spoluvlastníků o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, zruší spoluvlastnictví a provede vypořádání na návrh některého spoluvlastníka soud. Přihlédne přitom k velikosti podílů a účelnému využití věci. Není-li rozdělení věci dobře možné, přikáže soud věc za přiměřenou náhradu jednomu nebo více spoluvlastníkům; přihlédne přitom k tomu, aby věc mohla být účelně využita. Nechce-li věc žádný ze spoluvlastníků, nařídí soud její prodej a výtěžek rozdělí podle podílů. Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud nezruší a nevypořádá spoluvlastnictví přikázáním věci za náhradu nebo prodejem věci a rozdělením výtěžku (§ 142 odst. 1, 2 obč. zák.).

V usnesení ze dne 20. 7. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1914/2004, publikovaném v Soudních rozhledech, 2005, č. 12, Nejvyšší

soud uvedl: „Judikatura vychází z toho, že hlediska uvedená v § 142 odst. 1 obč. zák. je třeba vždy vzít v úvahu, nejde však o hlediska rozhodující (viz např. R 16/1967 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), a že otázka, komu bude věc přikázána, záleží vždy na úvaze soudu. To ostatně vyplývá i z textu zákona, podle kterého soud k uvedeným kritériím pouze „přihlédné“. Soud se v rozhodnutí o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví vždy musí zabývat výší podílů spoluvlastníků a účelným využitím věci, jeho rozhodnutí však může vyjít z jiných skutečností; dovolací soud by pak úvahy soudů rozhodujících v nalézacím řízení mohl zpochybnit jen v případě, že by byly zjevně nepřiměřené.“

Nejvyšší soud též konstatoval: „Soud může přikázat nemovitost do výlučného vlastnictví i tomu spoluvlastníkovi, kterému nesvědčí kritéria výslovně v zákoně uvedená; pokud § 142 odst. 1 obč. zák. stanoví, že soud přihlédné k účelnému využití věci, jde o právní normu s relativně neurčitou hypotézou, tj. právní normu, jejíž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem, ale která přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností (viz usnesení ze dne 28. 7. 2003, sp. zn. 22 Cdo 340/2002, Soubor rozhodnutí NS, sv. 26, C 2058).“ „Byla-li hypotéza právní normy vymezena správně, nemůže být rozhodnutí ve věci v rozporu se zákonem z důvodu, že nebyly objasněny okolnosti další, případně že nebylo přihlédnuto k jiným okolnostem, které v posuzovaném případě nelze považovat za podstatné či významné, neboť takové okolnosti nejsou součástí hypotézy právní normy, vymezené soudem v souladu se zákonem, z níž soud při právním posouzení věci vychází.“ V rámci posuzování účelného využití věci tak lze vedle velikosti podí-

lů zohlednit celou řadu skutečností důležitých pro rozhodnutí o tom, kterému z účastníků bude věc přikázána do vlastnictví. Úvahy soudů vyslovené v nalézacím řízení by dovolací soud se zřetelem k tomu, že dovolací řízení je řízením o mimořádném opravném prostředku, mohl přezkoumat, jen pokud by byly zjevně nepřiměřené, zejména pokud by zohledňovaly skutečnost, která se ke společné věci nijak nevztahuje. Pro rozhodnutí soudu, komu nemovitost přikázat, není absolutně rozhodující ani výše podílů, ani účelné využití věci, ale jde o souhrn skutečností, které jsou v dané věci relevantní. Nelze též řešit jako zásadní právní otázku, co se míní „účelným využitím věci“, kdyby bylo možno pro tento případ stanovit podrobnější pravidla, učinil by tak zákon. Ten však při vědomí složitostí možných situací přenechává řešení na úvaze soudu. Soud ovšem musí řádně zdůvodnit, proč kritéria výše podílů a účelného využití věci nejsou v konkrétním případě rozhodující (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1644/2005 – www.nsoud.cz).

Z uvedeného je zřejmé, že podle konstantní judikatury není ani velikost spoluvlastnických podílů jediným a rozhodujícím kritériem pro přikázání věci některému ze spoluvlastníků; úvaha o tom, že pozemek bude účelněji využit, bude-li přikázán do výlučného vlastnictví toho spoluvlastníka, jehož podíl na něm je sice menší, ale má na rozdíl od dalšího spoluvlastníka k němu zajištěn přístup, není zjevně nepřiměřená a v dovolacím řízení ji nelze zpochybnit. Tuto otázku řešily soudy v nalézacím řízení v souladu s judikaturou dovolacího soudu [k tomu lze poznamenat, že zákon jako podmínku pro přikázání věci jednomu ze spoluvlastníků nepožaduje, aby dělení věci (pozemku) nebylo vůbec možné, ale aby nebylo „dobře možné“, což je i případ, kdy na předmětný pozemek má zajištěn přístup jen jeden ze spoluvlastníků – viz též R 38/1971 Sbírky soudních roz-

hodnutí a stanovisek]. Ani průběh předchozích vztahů mezi účastníky nedává zákonný podklad pro připuštění dovolání.

Významná není ani námitka, že dovolatel měl zajištěn k pozemku přístup po pozemní komunikaci. V občanském soudním řízení se uplatňuje zásada projednací, podle které jsou účastníci povinni tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti (povinnost tvrzení); jsou též povinni plnit důkazní povinnost (§ 120 odst. 1 o. s. ř.), tedy označit důkazy k prokázání svých tvrzení [viz § 101 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř.]. Důsledkem nesplnění těchto povinností je vynesení nepříznivého rozsudku pro účastníka, který je nesplnil; soud sám není povinen po významných skutečnostech pátrat. S tímto tvrzením dovolatel přišel až v odvolacím řízení, v řízení před soudem prvního stupně netvrdil ani skutečnosti, ze kterých by bylo možno existenci pozemní (v dané věci zřejmě účelové) komunikace dovodit, ač byl soudem prvního stupně poučen o nutnosti uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy před vyhlášením rozhodnutí (§ 119a o. s. ř.). Proto šlo o tvrzení vznesené opožděně; ze spisu ani není zřejmé, že by o účelovou komunikaci mělo jít. I pokud by dovolací soud neprávem opomenul skutkové okolnosti, ze kterých by existence takové komunikace vyplývala, šlo by tu o vadu uvedenou v § 241a odst. 3 o. s. ř., kterou by bylo možno uplatnit jen v případě přípustného dovolání. I kdyby pak byly správné námitky, že u soudu se ztratily dokumenty a že soud měl řízení přerušit až do rozhodnutí o vyvlastnění práva přístupu, šlo by jen o vady řízení [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.], ke kterým by bylo možno přihlídnout jen v případě přípustného dovolání; odvolací soud navíc správně vyšel ze stavu v době vyhlášení rozhodnutí (§ 154 odst. 1 o. s. ř.).

6. Rozsah zákonné koncentrace občanského soudního řízení. Zpochybnění věrohodnosti provedených důkazů. Zásada koncentrace občanského soudního řízení a provedení účastníky nenavržených důkazů. Poučení účastníka o povinnosti označit důkazy

§ 118a odst. 1, § 118b odst. 1,
§ 118c odst. 2, § 120 odst. 3 o. s. ř.

I. Zákonná koncentrace občanského soudního řízení ve věcech uvedených v § 118b odst. 1 o. s. ř. se nevztahuje na ty skutečnosti a důkazy, jimiž účastník hodlá zpochybnit věrohodnost provedených důkazů, ani na ty, které nastaly nebo vznikly po prvním jednání nebo které účastník z hlediska svých subjektivních poměrů nemohl uvést.

II. Ke zpochybnění věrohodnosti provedených důkazů nemůže vést to, že účastník řízení navrhne důkaz, jehož pomocí lze zjistit jiný skutkový stav věci, než jaký vyplývá z dosud provedených důkazů.

III. Zásada koncentrace se projevuje v tom, že ke skutečnostem a důkazům, které v rozporu se zákonem účastník uplatní později, nelze přihlížet. Jde o zákonný zákaz adresovaný soudu, nikoliv o prostor k uvážení soudu. Při dokazování soud přesto není odkázán jen na návrh účastníka na provedení důkazu. Ve sporném řízení soud může provést i jiné než účastníky navržené důkazy, jestliže během řízení vyšla najevo potřeba provedení těchto důkazů; soud však nemůže do sporu vnášet skutečnosti, pro které není podklad v obsahu spisu ani v průběhu dosavadního jednání.

IV. Poučení účastníka o povinnosti označit důkazy musí mít konkrétní ob-

sah. Soud v rámci poučení účastníku sdělí, že k určité skutečnosti, kterou tvrdil, nenabídl důkaz.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 30 Cdo 350/2006
SoRo č. 3/2007, s. 91

Z odůvodnění:

Pokud se týče žalobcem fakticky uplatněného dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., který dopadá na případy, kdy je řízení postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pak dovolání dovozuje nesprávný postup soudu v souvislosti s úpravou obsaženou v § 118b odst. 1 o. s. ř. Podle prvního odstavce tohoto ustanovení ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku a v dalších v tomto ustanovení vyjmenovaných věcech, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do skončení prvního jednání, které se v nich konalo, takže k později uvedeným skutečnostem a důkazům se nepřihlíží. To však neplatí, jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly (vznikly) po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést.

Podle § 120 odst. 3 věta první o. s. ř. nejde-li o řízení uvedená ve druhém odstavci téhož ustanovení (kdy je soudu ukládána povinnost provést i jiné než účastníky navrhované důkazy, je-li to potřeba ke zjištění skutkového stavu), může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo.

Z obsahu spisu vyplývá, že při prvním jednání konaném v této věci u soudu první-

ho stupně soud přítomné účastníky poučil podle § 118b o. s. ř. o nutnosti navrhnout důkazy do konce uvedeného jednání s tím, že jinak k nim nebude přihlíženo. Jak vyplývá z protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 11. 10. 2005, byla při něm vyslechnuta svědkyně R. K., přičemž odvolací soud, jak vyplývá z napadeného rozsudku, tak učinil s odůvodněním, že jde o důkaz, který nebyl do skončení prvního jednání navržen účastníky a jehož provedení je odůvodněno § 120 odst. 3 o. s. ř.

V řízení o ochranu osobnosti, v němž se uplatňuje princip koncentrace ve smyslu § 118b odst. 1 o. s. ř., lze tvrzení o rozhodných skutečnostech a důkazy k jejich prokázání uvést nejpozději do skončení prvního jednání, které se v nich konalo, ve vztahu k celému předmětu řízení. Účastník v tomto řízení musí do skončení prvního jednání beze zbytku splnit povinnost tvrzení i povinnost důkazní. Koncentrace řízení se nevztahuje na ty skutečnosti a důkazy, jimiž účastník hodlá zpochybnit věrohodnost provedených důkazů, a z povahy věci také na ty, které nastaly nebo vznikly po prvním jednání nebo které účastník z hlediska svých subjektivních poměrů nemohl uvést. Ke zpochybnění věrohodnosti provedených důkazů nemůže vést to, že účastník řízení navrhne důkaz, jehož pomocí lze skutkový stav věci zjistit jinak, než jak vyplývá z provedených důkazů, které byly navrženy do skončení prvního jednání, které se ve věci konalo. Zásada koncentrace se projevuje v tom, že ke skutečnostem a důkazům, které v rozporu se zákonem účastník uplatní později, nelze přihlížet. Jde o zákonný zákaz adresovaný soudu, nikoliv o prostor k uvážení soudce, který by se promítl do rozhodnutí o věci závěrem, zda účastník splnil povinnost tvrzení a povinnost důkazní. To pak ovlivňuje i úvahu o tom, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky pro provedení důkazu, který nebyl účastníky navržen, ve smyslu § 120 o. s. ř. Poučení

účastníka o povinnosti označit důkazy ovšem musí mít současně zcela konkrétní obsah. Soud v rámci poučení účastníku sdělí, že k určité skutečnosti, kterou tvrdil, nenabídl důkaz, resp. že se nevyslovil k tomu, proč tak neučinil (obdobně srov. Bureš, J.; Drápal, L.; Krčmář, Z.; Mazanec, M. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, s. 436 a násl.). Při dokazování ve sporném řízení soud přesto není odkázán jen na formální návrh účastníka na provedení důkazu. Zákon připouští (§ 120 odst. 3 o. s. ř.), aby i v tomto řízení soud provedl i jiné než účastníky navržené důkazy, jestliže během řízení vyšla najevo potřeba provedení těchto důkazů. Ve sporném řízení, které se vyznačuje především soukromoprávní povahou uplatňovaných nároků, nesmí toto právo soudu zasahovat do rovného postavení účastníka řízení. Soud tak svou vlastní aktivitou nemůže do sporu vnášet skutečnosti, pro které není podkladu v obsahu spisu a v průběhu dosavadního jednání (obdobně srov. Bureš, J.; Drápal, L.; Krčmář, Z.; Mazanec, M. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, s. 449 a násl.).

Nadto z protokolu o jednání před soudem prvního stupně ze dne 3. 1. 2005 vyplývá, že poučení o povinnosti účastníků navrhnout důkazy se omezilo pouze na obecně formulovanou větu „účastníci poučení podle § 118b (zřejmým nedopatřením uvedeno § 18b) občanského soudního řádu o nutnosti navrhnout důkazy do konce dnešního jednání, jinak k nim nebude přihlíženo“. Dovolací soud má zato, že takto formulovaná výzva postrádá požadovanou konkrétnost, o níž již byla zmínka výše. Je proto třeba uzavřít, že nebylo shledáno, že by řízení před odvolacím soudem bylo postiženo dovolatelem vytýkanou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

7. Nevyhovění návrhu na provedení důkazu

§ 119a odst. 2, § 120 odst. 1 o. s. ř.

Návrh na provedení důkazu, jemuž nevyhoví, soud zamítne usnesením a v rozhodnutí o věci pak vyloží důvody, proč navržené důkazy neprovedl. Soud neprovede zejména důkazy, kterými mají být prokázány tvrzené skutečnosti, jež nejsou právně významné.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2005, sp. zn. 30 Cdo 749/2005
C 3794 – Soubor

Z odůvodnění:

Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede (§ 120 odst. 1 o. s. ř.). Návrh na provedení důkazu, jemuž soud nevyhoví, musí zamítnout usnesením (§ 119a odst. 2 o. s. ř.), a ve svém rozhodnutí o věci vyložit, z jakých důvodů navržené důkazy neprovedl (§ 153 odst. 1, § 157 odst. 2 o. s. ř.). Především neprovede důkazy, kterými mají být prokázány tvrzené skutečnosti, jež nejsou právně významné z hlediska skutkové podstaty právní normy, která má být ve věci aplikována. Tato norma zásadně určuje i rozsah důkazního břemene účastníka řízení, spočívající v okruhu právně významných skutečností, jež musí ve svém zájmu prokázat a ke kterým je povinen navrhnout důkazy. O povinnosti navrhnout k prokázání rozhodných tvrzení důkazy je soud povinen účastníka poučit ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 a 3 o. s. ř. Zákon (po novelizaci občanského soudního řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2001) nyní stojí na zásadě předvídatelnosti rozhodnutí, která ukládá soudu zpřístupnit účastníkům právní kvalifikaci skutku konkrétním poučením o dů-

kazní povinnosti, jestliže průběh řízení nasvědčuje tomu, že účastníkův právní názor je jiný. Tento postup soudu je spojen s požadavkem určitosti důkazního návrhu, aby bylo vždy zřejmé, k prokázání jaké konkrétní skutkové okolnosti je důkaz navrhován.

Zamítne-li soud žalobu proto, že účastník neunesl důkazní břemeno, aniž by mu poskytl řádné poučení podle ustanovení § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., zatížil tím řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení, a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnutí o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci (v důsledku nesplnění povinnosti uložené účastníku ustanovením § 120 odst. 1 větou první o. s. ř.) nebo vůbec (objektivně vzato) nemohla být prokázána (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 3. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1491/2002, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 59, ročník 2003, a rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 762/2001, uveřejněný v časopise Soudní judikatura pod č. 86, ročník 2002).

8. Smysl institutu důkazního břemene

§ 101 odst. 1, § 120 o. s. ř.

Smyslem institutu důkazního břemene je umožnit soudu, aby mohl rozhodnout i v těch případech, kdy určitá skutečnost nebyla, popř. ani nemohla být prokázána. Pak musí soud rozhodnout v neprospěch účastníka, v jehož zájmu bylo tvrzenou skutečnost prokázat.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 28 Cdo 1193/2004
C 3475 – Soubor

Z odůvodnění:

Smyslem důkazního břemene, které je institutem procesního práva, je umožnit soudu vydat rozhodnutí i v těch případech, kdy určitá skutečnost nebyla, popř. ani nemohla být prokázána. V takovýchto případech soud musí rozhodnout v neprospěch toho účastníka, v jehož zájmu bylo tvrzenou skutečnost prokázat. Odvolací soud v této souvislosti nezatížil svoje rozhodování žádným relevantním pochybením, pokud nevycházel z žalobci tvrzeného vlastnického práva F. S., protože nejpozději datovaným rozhodným písemným dokladem, který byl důkazně upotřebitelný, byla v dané věci dle zápisu ze dne 16. 5. 1934 odevzdací listina D 388/32-9, která dokládá vklad vlastnického práva F. S.

V další argumentaci dovolatelů jde již výhradně o hodnocení důkazů, čili o hodnocení určitých skutečností charakteristických pro předmětný spor. Z takového hodnocení neplyne žádný obecný právní názor, který by napadený rozsudek mohl povýšit na rozhodnutí zásadního právního významu ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolací argumentace brojící proti skutkovým zjištěním je na místě pouze v případě, je-li dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. (viz ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř.). O takový případ se ale v souzené věci nejedná.

9. Důkazní břemeno ohledně nedostatku zavinění

**§ 120 odst. 1 o. s. ř.
§ 420 obč. zák.**

Jestliže škůdci přímo ze zákona plyní konkrétní povinnost, může se ve

smyslu § 420 odst. 3 obč. zák. zprostit odpovědnosti za škodu způsobenou porušením takové povinnosti, prokáže-li, že škodu nezavinil; důkazní břemeno v tomto směru tíží jeho, nikoliv poškozeného.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2199/2004
C 4270 – Soubor

Z odůvodnění:

V posuzovaném případě dovodil soud prvního stupně (odvolací soud se s tímto závěrem ztotožnil, ostatně v tomto směru formuloval i své předchozí zrušovací rozhodnutí), že žalovaný za škodu způsobenou žalobcům neodpovídá, protože žalobci neprokázali, že by žalovaný při manipulaci s přívodem vody o možnosti vzniku škody věděl, a že žalovaný z žádých dostupných informací ani nemohl mít vědomost o možném ohrožení chovu ryb. Již z tohoto závěru je zřejmé, že ustanovení § 420 obč. zák., zejména jeho odstavec 3, nebylo vyloženo správně, neboť důkazním břemenem ohledně toho, zda žalovaný věděl či mohl vědět, že uzavřením přívodu vody způsobí žalobcům škodu, by tak byli v rozporu s citovaným ustanovením zatíženi žalobci, nikoliv žalovaný.

Kromě toho nelze přehlédnout, že u nedbalosti nevědomé se předpokládá, že škůdce sice nevěděl, že škodu může způsobit, avšak vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům o tom vědět měl a mohl. Vzhledem k rozsahu dovolání není předmětem dovolacího přezkumu právní závěr odvolacího soudu, že žalovaný porušil povinnost uvedenou v ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 17/1992 Sb. (každý, kdo využívá území nebo přírodní zdroje, projektuje, provádí nebo odstraňuje stavby, je povinen takové činnosti provádět jen po zhodnocení jejich vlivů na život-

ní prostředí a zatížení území, a to v rozsahu stanoveném tímto zákonem a zvláštními předpisy). Toto ustanovení tedy vyžaduje, aby ten, kdo určitým způsobem nakládá s přírodními zdroji, bral v potaz i možné dopady na životní prostředí, a klade tak na jednající osobu zvýšené požadavky ohledně její informovanosti o možných důsledcích jejího počínání. Odvolací soud však ve světle této úpravy subjektivní vztah žalovaného ke vzniku škodlivého následku neposuzoval; aniž se blíže zabýval konkrétními okolnostmi případu a postavením žalovaného, pouze obecně konstatoval, že mu o možném vzniku škody nebylo nic známo. Jestliže však škůdci přímo ze zákona plyne povinnost zhodnotit vliv činnosti na životní prostředí, může se ve smyslu ustanovení § 420 odst. 3 obč. zák. odpovědnosti zprostit, prokáže-li, že ani z tohoto pohledu škodu nezavinil; důkazní břemeno v tomto směru samozřejmě tíží škůdce (žalovaného), nikoliv poškozeného (žalobce).

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je naplněn. Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem o. s. ř.), a protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí též pro rozsudek soudu prvního stupně, byl i tento rozsudek zrušen a věc byla vrácena Okresnímu soudu v Blansku k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 o. s. ř.).

10. Důkazní břemeno o zhoršení zdravotního stavu natolik, že neumožňuje poškozenému pracovat

§ 447 obč. zák.

§ 120 odst. 1 o. s. ř.

Poškozený, kterému nebyl po skončení pracovní neschopnosti přiznán invalidní důchod, je povinen v řízení o náhradu za ztrátu na výděлку tvrdit a prokázat (§ 120 odst. 1 o. s. ř.), že v důsledku újmy na zdraví je jeho zdravotní stav takový, že mu neumožňuje pracovat vůbec nebo ho omezuje jen na výkon některých zaměstnání.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 25 Cdo 2326/2004
C 4633 – Soubor

Z odůvodnění:

Jedním z předpokladů odpovědnosti za škodu spočívající ve ztrátě na výděлку po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě je vznik škody, který se v této souvislosti odvíjí od okolnosti, že poškozený trpí ztrátou pracovní způsobilosti znemožňující mu dosahovat příjmů ve stejné výši jako před poškozením. Jde o podmínku objektivní, jejíž existenci je povinen tvrdit a prokazovat poškozený. V případech přiznání invalidního důchodu zpravidla ztrátu pracovní způsobilosti dokládá samotná okolnost, že byl důchod přiznán, neboť nárok na invalidní důchod je kromě jiného podmíněn i ztrátou či omezením pracovní způsobilosti. Jestliže poškozenému nebyl invalidní důchod přiznán, je povinen v řízení o náhradu za ztrátu na výděлку tvrdit a prokázat (§ 120 odst. 1 o. s. ř.), že v důsledku újmy na zdraví je jeho zdravotní stav takový, že mu neumožňuje pracovat vůbec nebo ho omezuje jen na výkon některých zaměstnání.

Žalobce v dané věci tvrdí, že následky zranění mu znemožňují vykonávat původní profesi taxikáře, aniž by tento stav dokládal důkazem o konkrétních zdravotních obtížích či omezeních. Požaduje přitom náhradu za ztrátu na výděлку odpovídající tomu, že není schopen pracovat vůbec, tedy ani v jiné, méně náročné, byť hůře placené profesi. Odvolací soud bez dalšího zkoumání zdravotního stavu poškozeného dovedl zánik jeho pracovní způsobilosti v plném rozsahu, ačkoliv žalovaný tvrdil, že zdravotní stav žalobce neznemožňuje řízení automobilu či výkon některých prací. Soud přitom odkázal na zprávu lékaře vypracovanou pro účely poskytování dávek v nezaměstnanosti (nikoliv tedy z hlediska dopadu újmy na zdraví na pracovní způsobilost žalobce), aniž uvedl, jaká konkrétní skutková zjištění z ní činí ohledně přetrvávajících zdravotních obtíží poškozeného a z toho plynoucích omezení vedoucích v konečném důsledku ke ztrátě jeho pracovní způsobilosti. Přestože žalobce byl pod sankcí neúspěchu ve sporu povinen prokázat, že jeho zdravotní stav v předmětném období mu neumožňoval vykonávat žádné zaměstnání, odvolací soud dovedl, že to byl žalovaný, kdo neprokázal své tvrzení o možnosti žalobce uplatnit se v dosavadní či jiné profesi, čímž vyložil nesprávně ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. v návaznosti na ustanovení § 447 odst. 1 obč. zák. v otázce, koho tíží důkazní břemeno, a jeho rozhodnutí je tak nesprávné.

11. Kritika a právo na ochranu osobnosti kandidátů ve volbách do zastupitelských sborů

§ 11, § 13 odst. 1, 2 obč. zák.

Žaloba na ochranu osobnosti za výkony, které pronesli kandidáti ve volbách, je výjimečným a podpůrným pro-

středkem ochrany osobnosti kandidáta a lze jí vyhovět, jen je-li odůvodněna kvalifikovanými okolnostmi.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 8. 2005, sp. zn. 23 C 118/2004
SoRo č. 2/2006, s. 65

Z odůvodnění:

V případě dalších výroků žalovaného, že si žalobce hned po revoluci navlékl dres liberála, že byl označen jako „taky kandidát“ a v souvislosti s jeho osobou žalovaný uvedl, že doba 15 let po revoluci je příliš krátká na to, aby se lidé, jejichž základní schopností je manipulace s lidmi a fakty prali znovu o moc, se jedná podle názoru soudu o hodnotové soudy, které nevybočily z mezí ústavnosti, neboť tyto hodnotové soudy mají dostatečný faktický podklad. Při hodnocení podkladu hodnotového soudu je nutno vzít na zřetel celý obsah předmětné internetové diskuse, nikoliv jen jednu či dvě dotčené věty, jak činí žalobce, a stejně tak je nutno přihlídnout k celospolečenskému kontextu, v němž byly tyto hodnotové soudy pronášeny, tedy že šlo o názory kandidáta ve volbách pronesené ve veřejné a politické diskusi, tedy v rámci předvolební diskuse na internetových stránkách kandidátů. Podle názoru soudu je nepochybné, že hodnotový soud žalovaného, že žalobce si hned po revoluci navlékl dres liberála, má zcela reálný hodnotový základ, neboť je nepochybné, že dlouholetého člena KSČ nelze označovat za liberála, a stejně tak je nepochybné, že toliko listopad 1989 umožnil žalobci a nejen jemu, aby se za liberála mohl nejen označit, ale také jako liberál konat. Není nic difamujícího na tvrzení, že pokud byl žalovaným žalobce označen jako „taky kandidát“ a stejně tak obecná úvaha žalovaného, že doba 15 let po revoluci je příliš krátká na to, aby se lidé, jejichž základní schopností je manipulace s lidmi a fakty, prali znovu o moc, je zcela namístě.

Nelze přehlédnout, že tato úvaha je úvahou obecnou, byť se žalovaný o ní zmínil v diskusi o osobě žalobce. Nelze však dospět k závěru, že by byla přímo vztažená na osobu žalobce. V souvislosti s hodnocením všech okolností také nelze přehlédnout tu skutečnost, že žalobce měl možnost reagovat na nepravdivé tvrzení či difamující výroky na své webové stránce, tedy měl stejnou možnost, jakou měl žalovaný, ovšem není tvrzeno, že by této možnosti využil. Místo toho se domáhá mocenského zásahu po soudu, tedy zásahu do práva na svobodu projevu. Podle soudu lze přijmout obecný závěr, že žaloba na ochranu osobnosti za výroky, které pronesli kandidáti ve volbách, je výjimečným a podpurným prostředkem ochrany osobnosti kandidáta a lze jí vyhovět, jen je-li odůvodněna kvalifikovanými okolnostmi, které však v daném případě nebyly shledány, a proto byla žaloba v celém rozsahu zamítnuta.

12. Důkazní břemeno ohledně skutečností z doby dávno minulé

§ 120 odst. 1 o. s. ř.

Není-li důvod k pochybnostem, že se určité věci v době dávno minulé (tj. když časový odstup od rozhodných skutečností podstatně překračuje i vydržeci lhůty nebo lhůty skartační) daly obvyklým či pravidelným způsobem, resp. (úředním) postupem, je důkazní břemeno o tom, že v daném případě tomu tak nebylo, na tom, kdo to tvrdí.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1400/2004
C 3255 – Soubor

Z odůvodnění:

Závěr odvolacího soudu o tom, že předmětná smlouva nebyla schválena kraj-

skou odborovou radou, učinil odvolací soud na základě zjištění, že svědek H. „si nepamatuje na to, že by byl vyžádán písemný souhlas krajské odborové rady ke smlouvě. Pouze se domnívá, že byl udělen souhlas ústní. Na druhou stranu se nepamatuje na to, že by krajská odborová rada vyslovila s uzavřením smlouvy nesouhlas“. Podle názoru dovolacího soudu učiněnému závěru právě citované skutkové zjištění neodpovídá. Ze skutečnosti, že se svědek po prakticky 40 letech domnívá, že byl souhlas udělen a nepamatuje si, že by krajská odborová rada s převodem sporných nemovitostí nesouhlasila, nemůže bez dalšího vést soud k závěru, že žádný souhlas udělen nebyl, jestliže jej nelze jinak (zřejmě v písemné podobě) prokázat. Podle názoru dovolacího soudu v případech, jako je tento, je v zájmu spravedlivého rozhodování (ve smyslu § 1 o. s. ř.) třeba uplatňovat obecný princip, že extenzivním přístupem nelze zpochybňovat či otvírat záležitosti, které před mnoha lety založily právní vztahy. Ve sporech, v nichž časový odstup od rozhodných skutečností podstatně překračuje i vydržecí lhůty nebo lhůty skartační, je požadavek dokládat existenci právních úkonů, k nimž nebylo třeba ani písemné formy a k nimž pravidelně, resp. obvykle docházelo, nepatřičný, obdobně jako je tomu (v jiných případech) při zpochybňování správnosti správního rozhodnutí, včetně správnosti postupu správního orgánu v řízení, které jeho rozhodnutí předcházelo (zde v případě pochybností platí zásada presumpce správnosti správního aktu).

Z řečeného tak vyplývá, že je dán i dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř. Závěrem lze poznamenat, že není-li důvod pochybovat o tom, že se určité věci před delší dobou (viz výše) daly obvyklým či pravidelným způsobem či (úředním) postupem, je pak důkazní břemeno o tom, že v daném případě tomu tak nebylo, na tom, kdo to tvrdí.

S ohledem na uvedené dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

13. Oprávnění konkursního soudu provádět v řízení i jiné než účastníky navržené důkazy

§ 120 odst. 3 o. s. ř.

Konkursní soud je oprávněn provést v řízení i jiné než účastníky navržené důkazy.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 377/2002
C 2957 – Soubor

Z odůvodnění:

K argumentaci „nálezem“ (správně usnesením) Ústavního soudu Nejvyšší soud poznamenává, že uvedené usnesení se zabývalo tím, zda má konkursní soud povinnost zjišťovat skutkový stav věci z úřední povinnosti (bez odpovídajících tvrzení a případných důkazních návrhů účastníků řízení), přičemž dospěl k závěru, že tomu tak není. Nicméně, žádné ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání ani žádné z ustanovení občanského soudního řádu, jehož přiměřené užití přicházelo v úvahu, nevylučuje (a Ústavní soud se v tomto kontextu věcí rovněž nezabýval) právo konkursního soudu provést k tvrzení navrhujícího věřitele o dlužnickové úpadku i jiné než tímto navrhovatelem tvrzené důkazy a na základě poznatku z těchto důkazů nabytých se vyslovit k otázce, zda dlužník je v úpadku. To ostatně plyne přímo z dikce ustanovení § 120 o. s. ř. v rozhodném znění. Podle tohoto ustanovení platí, že účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje

je, které z navrhovaných důkazů provede (odstavec 1). Nejde-li o řízení uvedená v odstavci 2, může soud provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy potřeba jejich provedení ke zjištění skutkového stavu vyšla v řízení najevo. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny (odstavec 3).

Ustanovení v rozhodném znění (ke dni prohlášení konkursu) určovalo, že bude-li k návrhu věřitele osvědčeno, že je dlužník v úpadku (§ 1) a budou-li splněny ostatní zákonem stanovené podmínky (§ 1a, § 12a odst. 3 a § 67c odst. 1), soud konkurs prohlásí bez zbytečného odkladu; proti usnesení o prohlášení konkursu se může odvolat pouze dlužník, pokud sám nepřistoupil do řízení (§ 4 odst. 4).

Soud tedy může prohlásit konkurs na majetek dlužníka až poté, kdy je osvědčeno, že se dlužník nachází v úpadku (poté, co z předložených důkazů vyjde najevo úpadek dlužníka). Dovolatelka se však mylí, domnívá-li se, že z dikce uvedeného ustanovení ve spojení s § 1 odst. 2 ZKV vyplývá, že konkurs na majetek dlužníka lze prohlásit pouze v případě, že další věřitel dlužníka byl uveden konkrétně v návrhu na prohlášení konkursu. Nic nebrání tomu, aby soud prohlásil konkurs na majetek dlužníka i za situace, kdy existence dalších věřitelů vyplynula např. z dalšího návrhu na prohlášení konkursu podaného jiným věřitelem dlužníka nebo z vyjádření dlužníka k návrhu na prohlášení konkursu (jak tomu bylo v této věci) teprve v průběhu řízení o návrhu na prohlášení konkursu.

I kdyby konkursní soud provedl v řízení jiné než účastníky navržené důkazy, je takový postup v souladu s ustanovením § 120 odst. 3 o. s. ř. a rovněž i s dispoziční zásadou, kterou se konkursní řízení řídí.

V právní teorii srov. k tomu např. též např. Bureš, J.; Drápal, L.; Krčmář, Z.; Mazanec, M. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 6. vydání. Praha : C. H. Beck 2003, s. 452–453 (bod 2. poznámek k § 120), kde se mimo jiné uvádí, že má-li rozhodnutí soudu odpovídat hmotnému právu, pak soud musí mít možnost zjistit i ty skutečnosti rozhodné podle hmotného práva, k jejichž prokázání účastníci nenavrhli všechny potřebné důkazy, které jsou pro soud snadno dosažitelné a vyplývají z obsahu spisu.

Dovoláním napadené závěry odvolacího soudu tudíž v intencích podaného výkladu nejsou (oproti mínění dovolatelky) v rozporu ani s citovanými úvahami Ústavního soudu, ani s ustálenou judikaturou soudů na dané téma. V řešení otázky, zda byla vskutku prokázána existence pohledávky společnosti S., a. s., pak dovolání postrádá potřebný judikatorní přesah.

Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nepřipustného. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání odmítl [§ 243b odst. 5, § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

14. Určení pravděpodobného výdělků

§ 17 zákon č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělků
§ 195 zák. práce
§ 101, § 120 odst. 1, 4 o. s. ř.

Určení pravděpodobného výdělků je otázkou nejen skutkovou, ale i právní. Určení výdělků, kterého by zaměstnanec „zřejmě dosáhl“, je ovšem v každém případě záležitostí přísně individuální a stává se především otázkou skutkovou.

V řízení proto musí být tvrzeny a prokázány rozhodné skutečnosti, ze kterých bude pravděpodobný výdělek zjištěn.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 8. 2002, sp. zn. 21 Co 493/2001

SoRo č. 8/2004, s. 305

Z odůvodnění:

Odvolací soud k odvolání žalobce rozsudek okresního soudu jako věcně správný potvrdil podle § 219 o. s. ř. Dospěl přitom k závěru, že určení pravděpodobného výdělku podle § 17 odst. 4 zákona č. 1/1992 Sb. je nejen otázkou právní, ale i skutkovou a jde o záležitost přísně individuální. V řízení proto musí být tvrzeny a prokázány rozhodné skutečnosti, ze kterých bude pravděpodobný výdělek zjištěn. Je na žalobci, aby tyto skutečnosti tvrdil a prokázal. Pokles výdělku je škodou a její výši musí prokázat žalobce, a to i když jde o odpovědnost povahy objektivní. Názor žalobce, že by v rozhodném období dosáhl stejných výdělků jako ostatní řidiči, nemůže podle názoru odvolacího soudu bez dalšího obstát. Ustanovení o pravděpodobném výdělku nelze totiž vykládat tak široce, že by bylo možno jej bez dalšího určit z výdělku ostatních pracovníků na podobných místech. Potíž je pak zejména s určením pravděpodobné výše pohyblivé části mzdy, která u každého z pracovníků (zde řidičů nákladního vozidla) byla různá a závislá na práci přidělované v každém jednotlivém měsíci. Proto nelze použít výdělek jiných pracovníků zejména v těch případech, kdy je práce každému z nich přidělována individuálně, jak se děje právě u řidičů. Z tohoto důvodu se stala jediným spolehlivým vodítkem pro určení pravděpodobného výdělku žalobce jeho základní mzda, když žalobce žádné jiné skutečnosti, ze kterých by mohl být pravděpodobný výdělek spolehlivěji zjištěn, nenabídl.

15. Obsah návrhu a povaha listin připojených k návrhu na zahájení řízení ve věcech obchodního rejstříku

§ 79 odst. 2, § 120 odst. 1 o. s. ř.

§ 31 odst. 2 obch. zák.

I. I pro rejstříkové řízení platí povinnost navrhovatele vylíčit v návrhu na zápis do obchodního rejstříku rozhodující skutečnosti, což znamená uvést právní skutečnost či skutečnosti, na základě nichž má dojít k zápisu, resp. změně zápisu v obchodním rejstříku.

II. „Označení důkazů v návrhu na zahájení řízení“ v rejstříkovém řízení znamená v prvé řadě označení listin, jež byly navrhovatelem připojeny k návrhu za účelem doložení tvrzeného skutečného právního stavu.

III. Listiny, jimiž navrhovatel dokládá právní skutečnost či skutečnosti, na základě nichž má dojít k zápisu do obchodního rejstříku, nejsou součástí návrhu na zahájení řízení. Navrhovatel je povinen je k návrhu připojit. Jestliže tak neučiní, návrh není neúplný, a nelze proto postupovat dle § 43 o. s. ř., ale navrhovatel porušil povinnosti dle § 79 odst. 2 o. s. ř., § 31 odst. 2 obch. zák., jakož i § 120 odst. 1 o. s. ř.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 12. 2003, sp. zn. 7 Cmo 117/2003

PrRo č. 7/2004, s. 271

Z odůvodnění:

Podle § 79 odst. 1 o. s. ř. návrh na zahájení řízení musí kromě obecných náležitostí obsahovat mimo jiné i vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí z něj být patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Podle § 200b odst. 1 o. s. ř. se řízení ve věcech obchodního rejstříku zahajuje na ná-

vrh. Občanský soudní řád ve speciálních ustanoveních týkajících se tzv. rejstříkového řízení – řízení před soudem vedoucím obchodní rejstřík ve věci zápisu do tohoto rejstříku, tedy v § 200a až 200d o. s. ř. ohledně obsahu návrhu nestanoví ničeho, tedy pro povinný obsah návrhu na zápis do obchodního rejstříku neplatí odlišná úprava od obecné úpravy uvedené v § 79 odst. 1 o. s. ř. Odlišnost obsahu návrhu na zahájení řízení je tedy dána pouze specifikou rejstříkového řízení a obsahem zápisů, resp. do obchodního rejstříku zapisovanými skutečnostmi. Do obchodního rejstříku se totiž zapisují jen zákonem dané skutečnosti (např. společník společnosti s ručením omezeným, výše jeho vkladu a rozsah splacení tohoto vkladu, jakož i výše obchodního podílu každého společníka), přičemž k zápisu skutečnosti, resp. změně údaje v rámci zapsané skutečnosti může dojít jen na základě určité právní skutečnosti (např. smrti společníka a nabytí jeho obchodního podílu v rámci dědictví), která znamená takovou změnu skutečného, a tím i právního stavu, jež musí mít odraz v zapisovaných skutečnostech. Vyličení rozhodujících skutečností v rejstříkovém řízení tedy znamená uvedení právní skutečnosti či skutečnosti, na základě nichž má dojít k zápisu či změně zápisu do obchodního rejstříku. Právní skutečností může být jak právní úkon, tak i právní stav, může jít o jednoduchou skutečnost či složenou skutečnost či několik skutečností v jejich souhrnu. V případě úmrtí společníka společnosti s ručením omezeným jsou od novely obchodního zákoníku účinné od 1. 1. 2001 (zákon č. 370/2000 Sb.) rozhodnými právními skutečnostmi jednak smrt společníka (právní skutečnost, na základě níž musí být společník z obchodního rejstříku vymazán), jednak nabytí jeho obchodního podílu dědicem (pokud společenská smlouva dědění nevylučuje), tedy pravomocné rozhodnutí příslušného dědického soudu o nabytí obchodního podílu příslušným dědi-

cem (právní skutečnost odůvodňující zápis dědice coby společníka namísto společníka zemřelého). I pro rejstříkové řízení tedy platí povinnost vyličit v návrhu na zápis do obchodního rejstříku rozhodující skutečnosti, což v takovém řízení znamená uvést právní skutečnost či skutečnosti, na základě nichž má dojít k zápisu, resp. změně zápisu v obchodním rejstříku. Vyličení relevantních skutečností totiž soud orientuje v rámci jeho povinnosti zjistit skutečný stav, a tudíž za tímto účelem vyžádat i jiné doklady, resp. důkazy, než předložil navrhovatel.

V návrhu na zahájení řízení dále musí být označeny důkazy, jichž se navrhovatel dovolává (§ 79 odst. 1 o. s. ř.). Podle § 79 odst. 2 o. s. ř. je navrhovatel k návrhu povinen připojit listinné důkazy, jichž se dovolává. Podle § 31 odst. 2 obč. zák. návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány, a listinami, které se zakládají do sbírky listin. Podle § 200d odst. 2 o. s. ř. o obsahu zápisu lze rozhodnout bez nařízení jednání, jestliže rejstříkový soud plně vyhoví návrhu, kterému nikdo neodporoval, nebo jestliže o něm lze rozhodnout bez provádění důkazů na základě listin, jimiž se podle zvláštních předpisů dokládají zapisované skutečnosti. Z uvedeného tedy plyne, že v rejstříkovém řízení není vždy nutné provádět dokazování, tedy že je není nutné provádět tehdy, jestliže jde rozhodnout jen na základě předložených listin a zároveň není-li dán požadavek nutnosti nařízení jednání (§ 200d odst. 2 věta druhá o. s. ř.). Jinak řečeno, standardním postupem v rejstříkovém řízení je neprovádět tzv. dokazování, ale jen zkoumat listiny připojené v návrhu nebo na něž je v návrhu odkázáno, pakliže je není nutné z jiných důvodů provést jako důkaz. Z uvedeného plyne, že „označení důkazů v návrhu na zahájení řízení“ v rejstříkovém řízení znamená v první

řadě označení listin, jež byly navrhovatelem připojeny k návrhu za účelem doložení tvrzeného skutečného právního stavu (stavu, na základě něž má být proveden zápis v obchodním rejstříku). Samozřejmě, že v rejstříkovém řízení je možné v návrhu na zahájení řízení navrhnout i důkazy, což znamená důkazní prostředky dle § 125 a násl. o. s. ř., jež musí být soudem prováděny při jednání.

Uvedení listin, jimiž navrhovatel dokládá právní skutečnost či skutečnosti, na základě nichž má dojít k zápisu do obchodního rejstříku, v návrhu, neznamena, že by tyto listiny byly součástí návrhu, tedy že by jejich absence mohla být řešena dle § 43 o. s. ř. Tyto listiny nejsou součástí návrhu na zahájení řízení. Jak je zřejmé z § 79 odst. 2 o. s. ř. i ze speciálního ustanovení pro rejstříkové řízení – § 31 odst. 2 obch. zák., příslušné listiny se pouze přikládají k návrhu na zahájení řízení, tedy navrhovatel je povinen je k návrhu připojit. Jestliže tak neučiní, nejde o návrh, jenž by byl neúplný, a nelze tedy postupovat dle § 43 o. s. ř., ale jde o porušení povinnosti dle § 79 odst. 2 o. s. ř., § 31 odst. 2 obch. zák., jakož i § 120 odst. 1 o. s. ř. V rejstříkovém řízení je soud povinen provést i jiné důkazy, tedy postarat se o doložení i jiných dokladů, než byly účastníky navrhovány, resp. účastníky doloženy.

16. Mentální rezervace jednoho z účastníků smlouvy a neplatnost smlouvy. Neprovedení navrženého důkazu

§ 37 odst. 1 obč. zák.

§ 120 odst. 1, § 157 odst. 2,

§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

I. Pokud jedna strana chce smlouvu uzavřít a být jejím obsahem vázána, za-

tímco druhá jedná „na oko“, aniž by to druhé straně muselo být zřejmé, jde u strany jednající nevážně jen o mentální rezervaci, která nemůže mít vliv na platnost právního úkonu.

II. Pokud soud prvního stupně neprovedl účastníkem navržený důkaz a v odůvodnění rozhodnutí nevyložil, proč jej neprovedl, trpí řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. 22 Cdo 290/2003

C 2086 – Soubor

Z odůvodnění:

O neplatnosti smlouvy pro nedostatek vážnosti vůle stran spočívající v simulaci lze uvažovat jen v případě, že vůli smlouvu uzavřít nemá žádná ze stran smlouvy. Pokud jedna strana chce smlouvu uzavřít a být jejím obsahem vázána, zatímco druhá jedná „na oko“, aniž by to druhé straně muselo být zřejmé, jde u strany jednající nevážně jen o mentální rezervaci, která nemůže mít vliv na platnost právního úkonu. V podobném případě Nejvyšší soud vyslovil, že „i kdyby zjištění skutkového stavu opravňovala závěr, že ten, kdo právní úkon ... učinil, jej sice chtěl učinit, nechtěl způsobit jeho následky nebo alespoň některé z nich, nebylo by možno na jejich podkladě učinit závěr o neplatnosti právního úkonu pro nedostatek vážnosti vůle (§ 37 odst. 1 obč. zák.)“; k vnitřní výhradě při posuzování platnosti právního úkonu se nepřihlíží (rozsudek ze dne 5. září 2000, sp. zn. 30 Cdo 2781/99). Také v odborné literatuře se v této souvislosti uvádí: „To, co si strana myslí, je zcela nerozhodné; k normotvornému procesu patří jediné projev vůle, ostatní je úplně nerozhodné. Jen to, co obsahuje projev vůle, je obsahem smlouvy...“ a popírá se tu význam mentální rezervace (Sedláček, J.; Rouček, F.

Komentář k čl. obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha, 1936, díl IV., s. 78). V daném případě však nelze přisvědčit závěru, že bylo prokázáno, že v době uzavření smlouvy bylo jednání obou stran simulované. Je třeba vyjít ze skutečnosti, že stranami smlouvy byly akciová společnost Č. a žalovaná, nikoliv tedy H. N.; ten jen jednal jménem společnosti. Právnícké osoby jsou subjekty, které byly vytvořeny lidmi (fyzickými osobami) a kterým zákon přiznává postavení právníckých osob. Pro právníckou osobu je mimo jiné charakteristické, že svou vůli nevytváří sama o sobě, ale jen prostřednictvím fyzických osob, a to těch, které jsou k tomu povolány. Jen prostřednictvím fyzických osob právnícká osoba také projevuje svoji vůli navenek (zejména činí právní úkony). Od projevu vůle je třeba odlišit tvorbu vůle právnícké osoby, která se řídí jejími vnitřními předpisy (například stanovami), není-li upravena přímo zákonem. Takto vzniklou vůli právnícké osoby nelze ztotožňovat s vůlí osoby, která jménem právnícké osoby jedná. Vytvoří-li se v souladu s vnitřními předpisy, příp. s obecně závaznými právními předpisy vůle právnícké osoby učinit právní úkon určitého obsahu a tento úkon je tak učiněn, nemůže mít vnitřní výhrada osoby jednající za právníckou osobu, resp. její odhodlání práva a povinnosti vzniklé na základě učiněného úkonu nerespektovat, vliv na existenci vůle právnícké osoby.

V dané věci soud prvního stupně zjistil, že H. N. uzavřel v souladu se skutečností, že právní úkony mohl uzavírat po předchozím souhlasu dalšího člena představenstva, právní úkon se souhlasem a za účasti dalšího člena představenstva Ing. L. V. Za této situace nemůže být pro posouzení vážnosti vůle smlouvu uzavřít rozhodující jen úmysl H. N., ale je třeba vyjít i z vůle Ing. V. I když platné právo neřeší

rozpory ve skutečné a projevené vůli mezi více osobami vytvářejícími vůli právnícké osoby, je třeba v zájmu ochrany právní jistoty v občanskoprávním styku a dobré víry třetích osob, jakož i vzhledem k ochraně zájmů právnícké osoby, jejíž vůle je vytvářena, dát přednost vůli projevené více osobami oprávněnými tuto vůli vytvářet před navenek neprojeveným nedostatkem vůle (resp. vnitřní výhradou týkající se následné realizace některých práv a povinností ze zamýšleného úkonu) jedné z těchto osob. Proto závěr o tom, že zmíněná společnost neměla vůli úkon uzavřít, by bylo možno přijmout jen v případě, že by tuto vůli neměla žádná z osob ji vytvářejících. Z tohoto hlediska se soudy věci nezabývaly a nevěnovaly pozornost vědomí Ing. V. o výhradě druhého jednajícího, ani nepřihlédly k následnému jednání Ing. V., který se jménem žalobkyně domáhal zaplacení kupní ceny; jejich rozhodnutí tak spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Samotná okolnost, zda ze smlouvy bylo plněno či nikoliv, může být sice nepřímým důkazem, nasvědčujícím úmyslům stran, ale sama o sobě není pro posouzení platnosti smlouvy rozhodující. Strany jasně projevily vůli právní úkon uzavřít a nepochybně jejich vůle směřovala k uzavření kupní smlouvy. To, že jedna z nich snad neměla v úmyslu plnit, nemůže způsobit neplatnost smlouvy. Pokud by navenek neprojevený nedostatek úmyslu plnit způsobil neplatnost smlouvy, způsobilo by to zmatek v právním styku a bylo by v podstatě jen na vůli dlužníka, zda povinnost splní anebo prohlásí svou vůli za nevážnou. V těchto případech proto právo dává věřiteli možnost domáhat se plnění ze smlouvy nebo za splnění zákonných podmínek od smlouvy odstoupit (buď pro prodlení dlužníka, nebo i pro omyl věřitele vyvolaný dlužníkem). V dané věci sice může toto pravidlo být pro žalobce nevýhodné,

ovšem v případě, že by (např. v důsledku prudkého poklesu cen nemovitostí) se smlouva stala pro žalobce výhodnou, nebylo by možno v případném sporu o zaplacení kupní ceny přijmout námitku žalované proti žalobě na zaplacení sjednané kupní ceny, že ona ani H. N. se zaplacením kupní ceny ve skutečnosti nepočítali; taková námitka by byla zcela bezvýznamná. Proto pokud soud prvního stupně dovozoval neplatnost kupní smlouvy ze skutečnosti, že kupní cena „zřejmě vůbec zaplacená nebyla, každopádně však nebyla předisponována“ na žalobce, a odvolací soud na tento právní závěr nereagoval, spočívá rozhodnutí obou soudů i v této otázce na nesprávném právním posouzení věci. Nadto je třeba přisvědčit žalované v tom, že pokud by částku H. N. přijal, bylo by vnitřní věci žalující společnosti, jak s ní naložil, a pokud by ji H. N. nepředal společnosti, nemohlo by to mít na právní postavení žalované vliv.

17. Neunesení důkazního břemene

§ 120 odst. 3 o. s. ř.

Závěr o tom, že účastník neunesl důkazní břemeno, lze učinit jen tehdy, jestliže soud řádně a úplně provedl všechny důkazy, které účastník označil k prokázání svého tvrzení. Účastníkem označený důkaz soud neprovede pouze v případě, že jeho prostřednictvím nepochybně nelze prokázat pro věc rozhodnou skutečnost, například proto, že označený důkaz je zjevně nezpůsobilý prokázat tvrzenou skutečnost nebo že se týká skutečnosti, která je podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci bezvýznamná.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 408/2003

C 2083 – Soubor

Z odůvodnění:

Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení, a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci, pro nečinnost účastníka [v důsledku nesplnění povinnosti uložené účastníku ustanoveními § 101 odst. 1 písm. b) a § 120 odst. 1 větou první o. s. ř.] nebo vůbec (objektivně vzato) nemohla být prokázána.

Závěr o tom, že účastník neunesl důkazní břemeno, lze – jak vyplývá zejména z jeho smyslu v občanském soudním řízení – v první řadě učinit jen tehdy, jestliže soud řádně a úplně provedl všechny důkazy, které účastník označil k prokázání svého tvrzení. Účastníkem označený důkaz soud neprovede pouze v případě, jestliže jeho prostřednictvím nepochybně nelze prokázat pro věc rozhodnou skutečnost, například proto, že označený důkaz je zjevně nezpůsobilý prokázat tvrzenou skutečnost nebo že se týká skutečnosti, která je podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci bezvýznamná (srov. též rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 4. 1994, sp. zn. 6 Cdo 107/93, který byl uveřejněn pod č. 57 v časopise Soudní rozhledy, 1995). Z důvodu neunesení důkazního břemene lze rozhodnout v neprospěch účastníka současně pouze tehdy, jestliže zhodnocení důkazů, které byly za řízení provedeny (§ 120 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), neumožňuje soudu přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení účastníka a ani o tom, že by bylo nepravdivé (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 762/2001, který byl uveřejněn pod č. 86 v časopise Soudní judikatura, 2002).

18. Možnost odvolacího soudu rozhodnout o odvolání bez jednání při použití i jiných odvolacích důvodů, než je nesprávné právní posouzení. Význam shodného tvrzení účastníků o právní povaze věci

§ 214 odst. 3, § 120 odst. 4 o. s. ř.

I. Domáhal-li se účastník přezkumu rozsudku soudu prvního stupně nejen s poukazem na nesprávné právní posouzení věci, nýbrž i za použití jiných odvolacích důvodů, nemohl odvolací soud o odvolání rozhodnout bez nařízení jednání. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani okolnost, že účastníci s tímto postupem odvolacího soudu vyslovili souhlas.

II. Soud nemůže bez dalšího převzít „shodné tvrzení účastníků“ o právní povaze závazkového vztahu (typu smlouvy), jenž mezi nimi vznikl.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2003, sp. zn. 32 Odo 931/2002
C 2065 – Soubor

Z odůvodnění:

Dovolání je důvodné.

Řízení v této věci je postiženo vadou podle § 229 odst. 3 o. s. ř.

Jak je zřejmé z obsahu spisu, odvolací soud, maje za splněné podmínky podle § 214 odst. 3 o. s. ř., ve věci rozhodl bez nařízení jednání.

Podle § 214 odst. 3 o. s. ř. jednání není třeba nařizovat také tehdy, bylo-li odvolání podáno jenom z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popří-

padě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí; to neplatí, jestliže odvolací soud postupuje podle § 213 o. s. ř.

Výše citované ustanovení upravuje výjimku ze zásady, že k projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání (§ 214 odst. 1 o. s. ř.). Zákon v tomto případě (rozuměj: je-li jediným odvolacím důvodem, který byl v odvolání uplatněn, poukaz na nesprávné právní posouzení věci soudem prvního stupně) připouští, aby se souhlasem účastníků, případně na základě výslovného úkonu, kterým se vzdali práva účasti na projednání věci, odvolací soud o odvolání rozhodl bez nařízení jednání. I v tomto případě však platí, že rozsudek musí být vždy veřejně vyhlášen (srov. § 156 odst. 1 o. s. ř.) a že veřejné vyhlášení rozsudku musí být zachyceno v protokolu o tomto úkonu soudu.

Se závěrem odvolacího soudu o splnění podmínek podle § 214 odst. 3 o. s. ř. se dovolací soud neztotožňuje.

Z odvolání žalobce je totiž nepochybné, že žalobce vedle odvolacího důvodu podle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř., jímž zpochybňoval správnost právního posouzení věci soudem prvního stupně, uplatnil i odvolací důvody jiné. Konkrétní výhrady vnesl k postupu soudu, pokud jde o protokolaci provedených důkazů, a nesouhlasil s hodnocením důkazů soudem prvního stupně. Poukazoval dále na rozpory ve výpovědi svědka V. a zpochybňoval jeho věrohodnost. Těmito námitkami tak žalobce uplatnil odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. c) a e) o. s. ř., tj. že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním.

Domáhal-li se žalobce přezkumu rozsudku soudu prvního stupně nejen s pou-

kazem na nesprávné právní posouzení věci, nýbrž i za použití jiných odvolacích důvodů. Nejvyšší soud dospívá k závěru, že podmínky vymezené v § 214 odst. 3 o. s. ř. splněny nebyly, a odvolací soud tak o žalobcem podaném odvolání nemohl rozhodnout bez nařízení jednání. Na tomto závěru pak není způsobilá ničeňo změnit ani skutečnost, že účastníci s tímto postupem odvolacího soudu vyslovili souhlas. Spis navíc neobsahuje ani protokol o vyhlášení rozsudku, v důsledku čehož lze mít výrazně pochybnosti o tom, zda odvolací soud vůbec rozsudek v souladu s § 156 odst. 1 o. s. ř. veřejně vyhlásil.

Pokud odvolací soud rozhodl o odvolání bez nařízení jednání, ačkoli nešlo o případ uvedený v § 214 odst. 2 nebo 3 o. s. ř., odňal žalobci v průběhu řízení nesprávným postupem možnost jednat před soudem, čímž mu znemožnil realizaci procesních práv, která mu občanský soudní řád přiznává. Zatížil tak řízení zmatečnostíní vadou podle § 229 odst. 3 o. s. ř.

Naplněn je i další dovolatelem uplatněný dovolací důvod, jehož prostřednictvím zpochybňoval správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Odvolací soud v usnesení ze dne 2. ledna 2001 vyslovil pro soud prvního stupně závazný právní názor, že žalovaná nebyla dopravcem, nýbrž zasílatelem. Tento závěr odvolací soud učinil s odkazem na obsah spisu, zejména pak na shodné prohlášení účastníků.

Nejvyšší soud opakovaně ve svých rozhodnutích ze dne 28. listopadu 2000, sp. zn. 25 Cdo 2744/99, uveřejněném v časopise Soudní judikatura, 2001, č. 4, pod číslem 52, a ze dne 23. ledna 2002, sp. zn. 25 Cdo 643/2000, uveřejněném v témže časopise, 2002, č. 9, pod číslem 178, formuloval a odůvodnil závěr, podle kterého

rozhoduje-li soud o nároku na peněžitě plnění, který vychází ze skutkových tvrzení, jež umožňují posoudit nárok po právní stránce i podle jiných norem, než jak je žalobcem navrhováno, popř. dovolují-li výsledky provedeného dokazování pořadí uplatněný nárok pod jiné hmotněprávní ustanovení, než jakého se žalobce dovolává, je soud povinen uplatňovaný nárok takto posoudit, a to bez ohledu, zda je v žalobě právní důvod požadovaného plnění uveden či nikoli.

Není-li soud právní kvalifikací závazkového vztahu, jak jej provedl žalobce, popř. oba účastníci řízení, vázán, a je-li naopak povinen uplatňovaný nárok právně posoudit podle výsledků provedeného dokazování, nemůže bez dalšího převzít „nesporné prohlášení účastníků“ o tom, jaký typ smlouvy byl účastníky sjednán, když v intencích § 120 odst. 4 o. s. ř. může soud vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků, nikoli však jejich shodné právní posouzení závazkového vztahu, jenž mezi nimi vznikl.

Skutková tvrzení žalobce o obsahu uzavřené smlouvy jsou v průběhu celého řízení rozporná. V žalobních tvrzeních žalobce hovoří o objednatelce dopravy u „zprostředkovatelské firmy“ (rozumějí žalované) s tím, že tato zprostředkovala dopravu u Č. s. p. H. K. U jednání dne 11. ledna 2000 naproti tomu žalobce uvedl, že „zavolał“ žalované, že potřebuje provést přepravu zboží z České republiky do Holandska, a o této přepravě jednal s K. Následně u jednání 16. května 2000 účastníci učinili nesporným, že mezi nimi šlo pouze o smlouvu o zprostředkování dopravy a v rozporu s tím u téhož jednání v rámci závěrečného návrhu zástupce žalobce zdůrazňoval, že mezi účastníky byla uzavřena zasílatelská smlouva podle obchodního zákoníku. V rámci účastnického výslechu u jednání 20. října 1999 dále za-